

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2994, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan s jutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Donava

Romunski zunanji minister Nikolas Titulescu, ki so ga v Zenevi, pri obravnavanju abesinskega vprašanja in v Montreuxu pri pogajanjih za svobodo Dardanel nekoč razdružili, je dne 30. julija v dolgem razgovoru s dopisnikom pariškega »Tempsa« v blestelih stavih sprožil nov mednarodno-politični problem, na katerega prav gotovo trenutno nihče ni mislil, a ki mora po svoji naravi v najbližjem času postati predmet razburilnih preklarij med evropskimi vladami in bo tudi povzročil nove zunanje-politične napetosti. Titulescu je namreč segel v arhive, privlekel iz njih zaprašene papirje o ustanovitvi takomenovane »evropske donavske komisije«, ustanovljene pred 80 leti l. 1856 na pariškem mirovnem kongresu ter jih treščil po mizi, čes, čas je že, da izginijo in z njimi vred tudi donavska komisija. S tem je dregnil v eno najbolj usodopolnih vprašanj evropske politike, ki je igralo vodilno vlogo skoraj v vsej zgodovini srednjega in modernega veka in ni prav nič izgubilo na važnosti v naši dobi. Vprašanje namreč, kaj napraviti z Donavo, ki teče 2860 km skozi osrčje Evrope od njenega zapada proti vzhodu in ki s svojimi pritoki obvlada ogromno ozemlje 800.000 kvadratnih km, to je skoraj eno desetino vse Evrope. Kaj napraviti s to Donavo, ki teče skozi toliko različnih držav, veče med seboj agrarne in industrijske dežele ter skoraj nasilno obrača interes velikega dela Evrope proč od zapada proti vzhodu. Kaj napraviti s tem ogromnim tokom, ki je na eni strani vabljiva pot, po kateri se lahko imperijalizmi velikih sil razprostrirajo proti vzhodu in iščejo ciljev v Aziji, a ki je na drugi strani tudi vabljiva vodna cesta, po kateri hoče vzhod prodirati proti zapadu.

Svoje dni so pri preseljevanju narodov hodili tod Germani, Slovani in Mongoli, ki so prihajali iz ruskih step. Tod je prodiral verski in politični islam in je ob Donavi dosegel osrčje Bavarske. Nasprotno gibanje se je začelo pod Karlom Velikim, ki je po Donavi vdrl v srednjo Evropo, po isti poti so hodili Hohenstaufi, isto cesto so izbrali križarji in končno so se je posluževali tudi Habsburgovci, ko so si ustvarjali svoje cesarstvo in hoteli Donavo zajeti prav do njenega izliva v Crno morje. Danes opažamo, da so se dinamične sile zopet obrnile in da politiskajo vzhodni narodi navzgor po Donavi, a zdi se nam, da se v meglenih obdihih že zbirajo nasprotni sile, ko bo zopet Nemčija šla nazaj na izhodišča po Hohenstaufov in Habsburžanov, da po Donavi navzdol razširi svoj veljavni tla do daljnih vzhodnih krajev, kjer služi še neizrabljena bogastva. Borba za posest donavskega vrelca ali vsaj za nadoblast nad njem torej ni nikoli prenehala in Titulescu upravičeni izbruh je samo nov dokaz za njegovo važnost Donave, ki je in bo še naprej odločilno posegala v izoblikovanje političnih prilik po ozemlju, ki ga napaja s svojimi pritoki.

Pariška mirovna pogodba l. 1856, ki je ustanovila »evropsko donavsko komisijo«, je imela namen, da izloči konkurenco vesles in Donavi, ki je postala mednarodna reka, dostopna za vse enako, pod nadzorstvom posebne mednarodne ustanove, ki je brez priziva urejevala promet na reki, razpolagala s posebnimi policijskimi in pazila, da se je pogodba vesno izpolnjevala. Seveda so veslesle takrat ravno tako kot dandanes dale Donavi takšno mednarodno ustavo, ki jim je ugajala, ne da bi se pri tem ozirale na potrebe malih obalnih držav, ki so vstajale na spodnjem toku reke tja do njenega izliva. Ker Avstro-Ogrske, ki je kot ogromna zoporna klada ležala nad vsem srednjim tokom reke, niso mogle prisiliti, da bi bila pristala na neomejeno nadoblast evropske donavske komisije na področju avstro-ogrškega cesarstva, so se masševale nad Romunijo in Bolgarijo ob izlivu Donave. Če govorimo o vesleslah l. 1856, menimo pri tem v prvi vrsti Anglijo, ki je takrat še svobodno šarila po Crnem morju. Anglija je imela interes na tem, da donavski rečni tok kolikor mogoče izključi za trgovino. Zato je dosegla, da ga je s svojo evropsko komisijo skoraj zamazala. Trgovina naj bi se posluževala rajši morskih poti, torej angleških trgovinskih ladij in zapadnoevropskih, torej v veliki meri angleških pristanišč. Tako je evropska komisija sedla v izliv Donave, kjer je njen sedež v Galacu, kot nekak zamašek, ki je imel nalogo z nevsčnimi pisarniški, carinskimi, policijskimi ter tudi davčnimi šikanami delati težave rečni trgovini, ki je prihajala dol po Donavi, še večje težave pa morski trgovini, ki je skozi Galac po Donavi navzgor hotela prodrati v srednjo Evropo. Avstro-Ogrski pa je bilo to tudi všeč, ker je kot članica donavske komisije dobila obširne možnosti, da se vlika v notranje razmere v Romuniji in Bolgariji.

To je bilo pred 80 leti. Od takrat se je svet spremenil od nog do glave. Anglija ne gospodari več v Crnem morju, katerega obalne države stremljejo ven na svobodna morja ali pa hočejo biti sodelavci pri veliki trgovini, ki se razvija po tej evropski vodni velenosti. Avstro-Ogrske ni več nikjer in na njeno mesto so stopile mlade, navzgor se penjajoče narodne države, ki se iz poljedelskih sunkoma razvijajo v delno industrijske države ter v izredno intenzivni meri večajo trgovinsko izmenjavo blaga v donavskem poročju. Poleg Anglije so med vesleslami nastopile še druge tekmovalke, ki se tudi trgajo za obdonavski trg, ki je po vodi lažje dostopen kot po suhem. Zato se zdi naravnost neverjetno, da se je tudi po l. 1919 še vedno mogel ohraniti režim, pomejen za prilike pred 80 leti in da je bilo treba čakati celih 17 let po pariških mirovnih pogodbah, da se je v hipni razburjenosti spomnil romunski zunanji minister na to anomalijo in v imenu vstajajočih držav ob Donavi zahteval, da se nemudoma odstrani. Če bi tega ne bil storil Titulescu, smo prepričani, da bi bil to storil Hitler, kajti pritisk nemške trgovine na Donavo postaja tako hud, da bi bil zadosten, da požene zametek evropske komisije v Galacu iz donavskega izliva.

Titulescu, ki je v prvi vrsti mislil na svojo domovino, ko je zahteval popolno svobodo trgovine po Donavi, vključivši njeno ustje, ki leži na njenem ozemlju, je storil veliko uslugo vsem donavskim državam. Opozoril jih je, nakar so zaradi notranje-političnih brig menda pozabile, da ležijo ob ogromni čezevropski trgovinski cesti, ki lahko postane za nje zlata žila, samo, če bodo to hotele. Nihče jim ne bo mogel ubraniti, da si popolnoma osvoijo rečno trgovino, samo če bodo

„Mir“ boljševizma . . .

Rdeča armada bo štela 1 milijon 750.000 mož
Priprave za napad Evrope ali strah pred Japonci?

Maršal Tuhačevski, vrh. poveljnik rdeče armade

Moskva, 13. avgusta. TG. Uradna tiskovna agencija Sovjetske Rusije TAS javlja, da sta osrednji izvršilni odbor kongresa ruskih sovjetov ter sovjet narodnih komisarjev sklenila in takoj odredila, da se morajo sovjetski državljani že 1. januarja potem, ko so dosegli 19 let starosti, javiti za vojaško službo. Dosedaj je bila začetna starostna doba za vojaško službo določena kot drugod za 21 dopolnjeno leto. Nadalje je dobil vojni komisar nalog, da takoj pripravi prehod iz dosedanjega stanja v novega na ta način, da v pokliče pod orožje poldrugi letnik obvezancev, ki so stari od 19 do 21 let. Od l. 1940 dalje pa bo nova uredba brezpogojno v polnem obsegu izvedena. Sovjet narodni komisarjev je namreč prišel do prepričanja, da mladina v Sovjetski Rusiji mnogo bolj hitro dozoreva (1), kakor po drugih državah in jo telesno tudi bolj odporna, ker se je blagostanje ljudstva silno dvignilo (1). Sovjetska mladina je torej mnogo prej sposobna za vojaško službo, kakor mladina po drugih državah.

Gornji ukrep sovjetske vlade je povzročil po vsej Evropi in tudi na Japonskem veliko pozornost. Cinične pripombe TAS agencije o večji odpornosti sovjetske mladine kot posledice izrednega blagostanja, v katerem živi sovjetski državljani, ne morejo pravih vzrokov prikriti. Za vsakega človeka je jasno, da je Sovjetska Rusija s to uredbo izvedla dolno mobilizacijo, ker je svojo stalno vojsko, ki je v mirnem času določena na en milijon vojakov, naenkrat v vpolkilem dveh letnikih zvišala skoraj za polovico, tako da bo od slej stalna rdeča armada štela en milijon 750 tisoč mož pod orožjem. Rusija torej mobilizira. Rusija se na nekaj pripravlja. Držav-

ljanska vojna, ki jo je ona vprizorila v Spaniji, upor, ki ga je nameravala izvesti v Grčiji, a ji je v poslednjem trenutku spodletelo, dokazujeta, da ima Sovjetska Rusija čisto določene namene in da se hoče pripraviti na dan, ko bo s svojo rdečo armado nekam udarila. Maršal Tuhačevski se je na letošnjem kongresu vsesovjetskih sovjetov zelo odkritosrežno izrazil, da Rusija svojo armado izpopolnjuje tako, da bo l. 1940 »pripravljena«. Pripravljena na kaj. Na napad Japonske? Ali pripravljena, da napade Nemčijo, potem ko je vso Evropo s pomočjo ljudskih front polagoma zrazilala in za upor pripravila.

Posebno nemški listi pišejo zelo razburjeno o sovjetskih ukrepih ter dokazujejo, da se Rusija pripravlja na napad na Nemčijo. Nemški tisk, ki piše vedno tako, kot nemška vlada misli, dokazuje nadalje, da se bo morala pač Nemčija sedaj tudi z vso silo pripraviti, se vsestransko oborožiti in brez usmiljenja povsod, kjer bo mogla, zatirati boljševiški strup, da bo ruske napadalne namene zrušila, predno bodo postali resnica. Kje je torej sovjetska miroljubnost, s katero sovjetska diplomacija meče pesek v oči evropskim državnikom. Nemčija da bo že vedela, kaj je njena dolžnost, da reši samo sebe in Evropo pred boljševiškim barbarstvom.

Tudi z Japonske prihajajo poročila, da je vojni minister zahteval povišanje vojnih kreditov ter utemeljil svojo zahtevo s položajem v Sibiriji, kjer je japonska armada mnogo slabjša kot je sovjetska, a je nujno, da postane vsaj enakovredna po številu vojakov in po kakovosti vojaške tehnične opreme.

V Madridu ni nobene vlade

Azana pobegnil v Valencijo
Vojne ladje se pridružujejo generalu Francu

Pariz, 13. avgusta. AA. (DNB.) Posebni poročevalci lista »Jour« javlja iz Bayonne, da v Madridu ni nobene vlade več. Prav tako potrjujejo, da je predsednik republike Azana s svojimi ministri zapustil prestolico in prispel v Valencijo. Predsednik parlamenta Martinez Barrio se nahaja na neki ladij v Cartageni. Pravijo, da je skušal sestaviti vlado iz zastopnikov Valencije, Alicante, Mursije in Gastelja. Njegove načrte so preprečili komunisti in anarhisti.

Radijska postaja v Sevilli poroča, da se je upornikom posrečilo reorganizirati svoje pomorske sile. Njihova najmočnejša ladija je linijska ladija »España« (15.000 ton). Razen tega razpolagajo s križarkami »Almirante«, »Servera« in »Canarias«. Upornikom se je pridružil še španski vojni brod »Mendez Nuez«, ki se je pravkar vrnil iz španske Gvineje.

London, 13. avg. AA. (Havas.) Španska vlada je poblastila svoje poslanstvo v Londonu, naj demantira vesti, da je vlada zapustila Madrid in da je odšla v Valencijo. Prav tako demantira špansko poslanstvo, da bi hotela madridska vlada oditi v neko drugo mesto.

Velik del Španije v rokah ustašev

Pariz, 13. avgusta. b. Poročevalci »Petit Parisien« in »Journal« javlja, da so minule že štirje tedni državljanske vojne v Spaniji, da pa akcija upornikov ne popušča, temveč se vedno bolj širi in zajema nove pokrajine in mesta. Velik del Španije se nahaja v rokah upornikov. Ni dvoma, da bo borba z uporniki težka, dolga in okrutna. Gre samo za bitki ali ne biti za eno izmed strank v borbi za dolgo časa. Ekstremisti slabijo odpor proti upornikom in če bo padla madridska vlada, bodo edino ekstremisti krivi tega padca. Madridski ekstremisti vsiljujejo svojo voljo vladi in jo silijo, da mora izvršiti njihove odločitve in s tem izpodrivajo položaj vlade napram inozemstvu, ker je mnogo držav, ki simpatično opazujejo borbo vlade, pa sedaj vedo, da se za njo kot pravi gospodarji nahajajo anarhisti in komunisti. Še težji položaj je v Barceloni

V včerajšnji številki se je v glavni naslov na prvi strani vrnila napaka. V naslovu stoji, da je bilo umorjenih 12.320 duhovnikov in redovnikov. Pravilna številka je 1.320, kot je tudi omenjeno v brzojavni vesti. — Op. ured.

imele dovolj poguma in podjetnega zaleta. Titulescu jih je spomnil tudi na dejstvo, da Donava ni samo trgovinska cesta in s tem tudi gospodarska vez, ampak, da je tudi politična vez, ki mora postati hrbenica njihove podonavske politike. Donava daje naravno podlago za skupnost Male zveze in Balkanske zveze in vsaka druga kombinacija, ki te osnove ne bo upoštevala, je po nauku skoraj dvatisočletne zgodovine, ki je zapisana na bregovih Donave, zapisana smrti ter predstavlja jalovo zapravljanje časa in nepotrebnost razburjanje političnih duhov.

Donava je reka, ki je odločevala o usodi Evrope. Ta poklic ji gotovo ostane biten tudi v bodočnosti. Naj postane odslej vir našega blagostanja in osnova naše politične veljave, mesto da bi dovolili, da ostane veriga našega gospodarskega hlačenstva in polje političnih intrig velikih držav, za katere plačujemo račune.

in Kataloniji, kjer imajo ekstremisti polno premoč in kjer sploh ne želijo ničesar slišati o kaki nalogi vlade iz Madrida.

London, 13. avg. b. Današnji listi naglašajo dva važna dogodka, ki sta se zgodila včeraj v Spaniji. Prvi važni dogodek je ta, da so nacionalisti zasedli Badajozo Tolozo. Drugo važno dejstvo je, da je prišlo do zveze med južno in severno nacionalistično vojsko. Boji med posameznimi skupinami v Badajozu so bili zelo krvavi, končna odločitev o usodi mesta pa je padla v bitki pri Meridi. »Times« naglašajo, da še niso jasni taktični nameni generala Francu. »Daily Express« poudarja, da so nacionalisti sedaj gospodarji skoro vse Španije in tudi najboljše ceste, ki vodi proti Madridu. Z vladne strani se naglašajo dosežanja uspešne obramba San Sebastian in Irune in javlja zavzetje Oviede. Ofenziva proti Saragosi se, kakor je videti, ni posrečila, ker so nacionalisti izvršili protinapad. Vlade čete so obkrožile tudi Toledo, »Times« pa javlja, da se 11.000 nacionalistov ter 4000 žensk in otrok obupno branijo že tri tedne. Obkoljenci so se umaknili v toledski Alkazar in se nočejo udati, dasi se jim je večkrat ponudilo, naj se udati in da se jim ne bo nič zgodilo. Branilci Alkazarja so civilni gardisti, mestni dobrovoljci in mladi kadeti.

Sevilla, 13. avgusta. AA. (Havas.) Uradno poročajo, da je kolona iz Seville, ki so jo poslali proti Malagi, zavzela Antequeru, ki leži 60 km od Malage. Uporniška letala so včeraj preletela Badajoz in pozivala v letahki prebivalstvo, naj se vda. Na proklamaciji je podpisan general Franco. V njej pravi med drugim: Zmaga nacionalne stvari je gotova. Vojaške osebe imajo še časa, da se vdao s častnimi pogoji. Štab generala Queipa de Llana je objavil po radiu proglas, ki poziva gardiste v vrstah vladnih čet, naj slede primeru velike večine svojih tovarišev in preidejo v nacionalni tabor.

Tukaj tudi trde, da je padel Miguel Maura, bivši minister in vodja levega krila španske konservativne stranke, ko se je hotel skriti v poslopje argentinskega poslanstva.

Gibraltar, 13. avg. AA. (Reuter.) Čete generala Francu so začele prodirati. Davi je odšlo kakih 600 vojakov s strojnimi in oddelek topništva v smeri proti Esteponu. Prav tako je kakih

Kdo je gospodar Katalonije

Pariz, 13. avg. b. »Matin« in pariška izdaja »Daily Maila« javljata iz Barcelone, da so pravi gospodarji Katalonije anarhisti. Predsednik vlade Campanis je brez moči, dasi ga podpirajo socialisti. Majhna skupina 3000 oboroženih anarhistov je začela v deželi strahovladati in se tudi sami socialistični voditelji bojijo bodočnosti.

Nemčija grozi s prelomom

Pariz, 13. avgusta. b. Na Quai d'Orsayu pričakujejo, da bo danes prišla napovedana nemška nota. Ako ne, potem Nemčija še ni dobila potrebnih pojasnil o aparatih Lusthanse s strani španske vlade. Čuje se, da se je nemška vlada trdno odločila prekiniti diplomatske odnose z Madridom, ako ne dobi zadoščenja za zaplenjena letala in za ustrelitev nemških državljanov v Barceloni. Glede stališča Italije o paktu za nevmešavanje v španske stvari vztraja Italija odločno na stališču, da se ne sme delati prav nobenih razlik med državami podpisnicami in zasebnim profitom ali delovanjem posameznih oseb glede podpiranja katerekoli stranke.

Španija v vrtincu mednarodnih intrig

Madrid, 13. avg. o. Borba za osvoboditev španskih množic od fašizma traja že 27 dni z zelo neugodnimi vestmi in izgledi, da ta španska vojna ne bo minula brez mednarodnih posledic. Sedaj se definitivno potrjujejo prejšnja domnevanja, da Italija in Nemčija odkrito pomagata španskim upornikom. Dopisnik »New-York Timesa« iz Seville javlja, da je videl na lastne oči, kako je na tamkajšnje letališče dospelo 25 nemških letal, od katerih je bilo 20 bombarderjev najmodernejšega tipa. Ta nemška letala vodijo nemške posadke in se takoj odreajo na razne fronte, kjer bodo bombardirala vladne postojanke. Dopisnik nekega francoskega lista iz Tetuana tudi javlja, da je prišlo tja 20 nemških mladih letalcev, katerim so takoj izročili vodstvo Francovih letal.

Kaj dela Gamelin v Varšavi

Varšava, 13. avg. b. V diplomatskih krogih imajo velik interes za prave cilje prihoda šefa francoskega generalnega štaba Gamelina. Res je, da pakt med Francijo in Poljsko ni odpovedan, temveč je ostal v veljavi kljub sklenitvi pakta z Nemčijo. Sedaj, ko je Francija sklenila sličen vojni pakt z Rusijo, se je v Varšavi pojavila bojazen, ker se je v vladnih krogih v Varšavi vedno smatralo, da je za Poljsko boljševizem večja nevarnost, kakor Nemčija. Po nekih informacijah iz tukajšnjih francoskih krogov je videti, da je general Gamelin prišel semkaj, da bi spravi v sklad francosko-poljski s francosko-ruskim vojaškim paktom. To je težka naloga, smatra se pa, da je general Gamelin zelo spreten diplomat, kateremu se bo morda posrečilo prirediti poljske oblasti, da jim od Rusije ne preti nobena nevarnost. Posebno se bo general Gamelin skliceval na one odstavke francosko-poljske vojaške pogodbe, s katerimi se Poljska obvezuje, da bo pršla Franciji

na pomoč, ako bi bila napadena na zapadu od Nemčije. Poljska se ni odrekla tem obveznostim po

Angleški kralj na Jadranu

V gostilni je videl balinanje, ki se ga bo učil

Novi grad, 12. avgusta.

Ko je kralj Edvard VIII. prišel v ustje reke Zrmanje v smeri proti Obrovcu, so pričakovali, da se bo pojavil tudi v Obrovcu. Po vožnji med strmimi obalami ustja Zrmanje pa se je kralj Edvard vrnil vnovič v norgadsko morje in plul s svojim čolnom proti Novemu gradu. Malo kasneje je stopil na kopno. Prebivalstvo Novega grada mu je privedilo navdušene pozdrave.

Kralj Edvard se je sprejahal po mestu in se zanimal za mnoge stvari. Njegovo posebno pozornost je vzbudila gostilna, v kateri so pravkar balinali. Nj. Vel. kralju Edvardu se je ta igra tako dopadla, da je takoj kupil krogle in odredil, naj mu jih prinesejo na jahto.

Po sprejemu po Novem gradu se je kralj Edvard med neprestanim zanimanjem in pozdravi prebivalcev vrnil na jahto.

Ob 3 popoldne je jahta še vedno vsidrana z enim rušilec in Dragi Modriču pri Selini. Kralj se je vozil popoldne z motornim čolnom okrog Maslinice in ob ustju reke Zrmanje. Kraljev čoln spremlja letalo rumene barve z znamenjem Gajaj. Nebo je oblačno. Na obali so vedno zbrane velike grude ljudi, ki z zanimanjem opazujejo čoln, čeprav se nahaja v precejšnji oddaljenosti.

Po nocošnjem obisku v Novem gradu, kjer je ostal nekaj časa v krogu navdušenih ribičev in drugih prebivalcev, ki so bili zadovoljni, da vidijo v svoji sredi angleškega kralja, se je Edvard VIII. vrnil na svojo jahto. S seboj je vzel več kosov buč, ki jih je kupil na trgu.

Po njegovem povratku se je kraljeva jahta vsidrila v Dragi Modriču pri Selinah pod Velebitskim prelivom, kjer je ostala z rušilec Grafonom čez noč. Ponoči ni nihče zapustil jahte in rušilca.

Davi ob 3.30 je močno deževalo. Padala je tudi toča. Kmalu pa se je zvedrilo in je napočil lep jadranski dan. Davi sta bila jahta Nahleen in rušilec še na svojem mestu. Ob 9 pa se je pojavil iz dimnika gost dim, kar je kazalo, da bosta kraljeva jahta

in rušilec krenila vsak hip in da bosta nadaljevala svojo krožno pot po modrem Jadranu.

Sibenik, 13. avgusta.

Današnji četrti dan bivanja angleškega kralja na našem morju se je začel v znamenju spremembe vremena. Prve tri dni je bilo prekrasno vreme in je kralj mogel nemoteno uživati lepote naše obale, naših otokov in morja. Ze sinoči je večkrat začelo grmeti in je kazalo, da se pripravljata vihar. Danes vlada južno vreme, nebo je oblačno, v nekaterih krajih dežuje in v nekaterih celo divjajo nevihte. Telefonska zveza med Zagrebom in Sibenikom je bila zjutraj prekinjena in se je moglo govoriti samo s Splitom. Angleški kralj, ki je bil v prekrasnem zalivu pri Moslenicah, vsega tega ni opazil. Jahta je ležala mirno, zavarovana med obalo in vrsto otokov. Do 9 zjutraj se ni na jahti opazilo ničesar. Sele po 9 so z brega opazili priprave za odhod. Niti kralj, niti njegovo spremstvo se ni pojavilo na krovu. Enako je bilo na angleškem rušilcu, ki je bil vsidran nedaleč od jahte. Končno ob 10 se je jahta »Nahleen« začela polagoma pomikati proti severu. S tem se je izkazalo, da ni bilo resnično, da bo kralj danes dopoldne obiskal ustje Zrmanje, da bo morda obiskal Obrovac, da si ogleda to najromantičnejšo in v svoji divjosti prekrasno stran našega morja. Verjetno je, da je kralj odstopil od tega svojega namena, ker je vladalo na Zemanji slabo vreme. Jahta je z brzino 8 milj na uro krenila v severo-zapadno smeri ter je nato skozi Grubiški kanal odplula na odprto morje. Smatra se, da bo jahta krenila južno proti Sibeniku. Morda se bo ustavila v Biogradu in drugih mestih.

Ob 10 dopoldne je dospela v Sibenik angleška jahta »Anna Marie« z 8 potniki. Na jahti se nahaja 6 Angležev in dva egiptiska odličnika. Zato se na jahti poleg angleške zastave vije tudi egiptiska.

Okoli 13 so priplule v tukajšnji luko naše vojne ladje »Zmaj« in »Sitnica« ter več minosencev. Iz tega se sklepa, da se bo kralj morda vrnil v Sibenik in si ogledal slapove Krke.

Severna Amerika - puščava

Združene države pred uprašanjem svojega obstoja

Ze nekaj let opazujejo ljudje, ki znajo misliti, da se ozemlje Združenih držav Severne Amerike čedalje bolj spreminja v puščavo. Mnogi so mnenja, da je tak pojav na tem ozemlju že večkrat nastopal, ko so velike staroindijanske države kar čez noč propadle. Vzrok je bil isti, kakor sedaj, ko se ta proces ponavlja, da je namreč brezobzirno individualistično gospodarstvo zemljo tako nespametno izrabljalo, da so se rodovitna tla spreminjala v prah in pesek in da so radi brezobzirnega poseka gozdov nastopile poplave ter viharji, ki so zemljo odnašali v Ocean. Zdi se, da isto usodo čaka tudi veliko državo belokozcev. Odbor, ki je bil pred časom imenovan, da dožene vzroke tega pojava in nasvetuje, kaj naj se naredi proti njemu, poroča: »Stvar je, da večidel ozemlja Združenih držav ni sposoben za stalno naseljevo. To ozemlje je podobno onemu v Yukatanu, kjer lahko kultura v najkrajšem času upadne kakor visoko plametiči ogenj, da po poteku par generacij propade v popoln nič. brez rodovitne zemlje in vedno obnavljajočih se gozdov se bo sijaj naših bankrotskih mest kmalu spremenil v mrliško strahoto. Proti neprestano sledočim si orkanom in poplavam ne more nobena armada ne mornarica braniti države. Narod, katerega zemlja se od narave nagiba k temu, da se spremeni v puščavo, se mora ali lotiti dela, da zemljo ohrani, ali pa go gotovo propade.«

Znani Colin Ross pripoveduje, kako se je pred dvema letoma peljal skozi Montano in Missouri, kjer je takrat bila strašna suša. Zito ni bilo niti za ped visoko, koruza pa je obstajala iz posušenih rumenih stebel, nato pa je zavihral vihar. razlil zemljo v prah, ga gnal pred seboj skozi ves kontinent. Če te tedne je ta črni prah plaval po horizontu, zatemnjeval sonce in ustavljal motorje avtov. Potem se je vsedel na mesta pa na valovje Oceana.

Amerikanec je nepoboljšljiv optimist, ki je doživel že toliko dobrih in slabih časov, da nič ne zlomi njegovega poguma. Toda zadnje čase so Amerikanci postali bolj resni. Zdaj ne gre samo za 1000 ali 10.000 uničenih farm, ampak za več stotisoč, goveje živine pa poginja na milijone, ker je brez krme in vode. Ker je država dala podpore, oziroma predujme, se je farmer zopet lotil dela in leta 1935 mu je Bog še kolikor toliko priznesel.

Letos pa je Ameriko zopet obiskala suša in vročina, in sicer najhujša, kar jih pomnijo. Noč in dan

neprekinjeno leži nad zemljo vroči val. Ljudje umirajo na kope tako, da policija in reševalci ne morejo umrlih pospravljati sproti. V Minnesoti je v teku 30 ur umrlo 111 oseb, v New Yorku 104, v Chicagu pa kar 1801. Na polju je zgorela slednja bilka. Severne stepne države nikoli niso imele veliko dežja in je suša bila povprečno vsako tretje leto. V zadnjih letih pa sploh ni več pošteno deževalo, v nekaterih državah že tri v drugih pa že sedem let ne. Zemlja je bila zaradi tega tako izsušena, da je sedanja vročina uničila še ostalo. Uničena je polovica vsega žita. V 13 državah sploh ne bo nobene žetve, v 14 pa ne vedo, kaj bo. Samo v južni Dakoti bo ta škoda znašala 140 milijonov dolarjev. Zato gredo cene žita, koruze, mleka in, sočiva divje navzgor. Velike konzervne tovarne podijajo svoje agente po vsej deželi, da dobijo sočiva za vsako ceno. Zito se že uvaža iz Kanade, bombažna žetev bo daleč pod povprečjem in tobaka od časov secesijske vojne (1862) še nikoli ni bilo tako malo kot sedaj; le na jugu so nekoliko na boljsem. Goveje živine in drobnice je poginilo toliko, da je še sedaj niso mogli pospraviti. Samo v severnih državah je je padlo za 300 milijonov dolarjev. Prizadehi farmerjev je toliko, da letos ne bo zadosti nekaj milijonov podpore kakor dosedaj. Vrh tega je okoli 5 milijonov poljedelcev. Vrh tega pa so se letos zrušile na deželo kobilice in vse vrste drug mrčes, ki je požrl zadnjo bilko, katero je suša še pustila. Pred sušo pa je marca meseca bila strahovita poplava, ki je povzročila 500 milijonov dolarjev škode, aprila pa je divjal nad vsem jugom tornado, ki je tudi stal svojih 25 milj. dol.

Roosevelt je dejal, da podporna akcija ni več poglavitno, ampak da je treba misliti na izpremembo gospodarskega sistema, ki zemljo brezumno izkorišča v svrhu dobička. Treba bi bilo Ameriko zopet pogozditi, spremeniti stepe v pašnik, kjer je to sploh še mogoče, in individualističnemu gospodarstvu postaviti meje. Toda velik del Amerikancev noče tega razumeti in ker je zdaj volilna kampanja, se je vsa republikanska stranka vrgla na Roosevelta ter označuje njegova gospodarska načela kot »norost prve vrste«. Strašno zabavljajo zoper njega, kakor da je on kriv sušo in poplav, in pravijo, da rabijo človeka na čelu države, ki bo zopet vsakemu posamezniku dal popolno gospodarsko svobodo, da — pomaga izpreminjati Ameriko čim prej v popolno puščavo...

Šanje prirejanja sejmov vseh vrst. S tem pravilnikom naj bi bila urejena tudi vprašanja podeljevanja nagrad za najboljše zrejeno plemensko živalo.

Belgrad, 13. avg. m. Na posredovanje poslanca JRZ Rudolfa Peveca je kmetijski minister odobril selekcijskemu društvu v Smartnem ob Dreti za nameravano razstavo in premovanje podporo 5000 dinarjev.

Varna, 13. avg. AA. Šolska ladja jugoslovanske pomorske vojaške akademije »Jadrana« je odplula iz Varnskega pristanišča davi ob 8. Ladja pojde v Solun, odtoč pa v Pirej. Snoči od 5 do 8 je poveljnik »Jadrana« Marušić priredil na ladji sprejem, ki so se ga udeležili poveljniki garnizije general Popov z mnogimi oficirji in soprogrami, mnogi drugi bolgarski oficirji, župan Varne Hadži Stojanov in mnoge dame in gosposje iz bolgarske družbe, odpravnik poslov jugoslovanskega poslanstva v Sofiji, jugoslovanski ataše in jugoslovanski dijak in dijakinje, ki so v Varni na počitnicah.

Znižane cene

Belgrad, 13. avg. AA. Prometno ministrstvo je dovolilo 50 odst. popust tja in nazaj na državnih železnica vsem udeležencem skupščine sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, ki bo 8. septembra v Mariboru. Udeleženci kupijo pri odhodu cel vozni listek in železn. izkaznico. Listek velja za brezplačen povratek. Popust velja od 5. do 10. septembra.

Smrtna nesreča

Stična, 13. avgusta. Pri montiranju električne napelave v Stični je v četrte popoldne zadet mrtvoud Alojzija Matjašiča iz Grosuplje, uslužbenca pri banovinskem elektrogradu. Truplo so prepeljali v Grosuplje, kjer bo v soboto pogreb. Bog mu daj večni pokoj!

Zemunska vremenska napoved. Oblačno.

Domači odmevi

Dr. Izidor Cankar poslanik v Buenos-Airesu

Belgrad, 13. avg. m. Vseuč. profesor v Ljubljani dr. Izidor Cankar je bil s kraljevskim ukazom imenovan za jugoslovanskega poslanika v Buenos-Airesu v Argentini.

Dr. Izidor Cankar se je rodil 22. aprila 1886 v Šidu v Sremu. S pokojnim pisateljem Ivanom Cankarjem sta si bila bratranca. V Ljubljani je študiral gimnazijo, ki jo je dovršil l. 1905, bogoslovje pa je v Ljubljani dovršil l. 1909. V Louvainu in na Dunaju je študiral umetnostno zgodovino ter je bil promoviran l. 1913. Urejeval je med vojno »Dom in svet«, po vojni pa se je nekaj časa udeleževal kot časnikar. L. 1918 in l. 1919 je bil glavni urednik »Slovenca«. Ob prevratu je bil član Narodnega sveta ter je sodeloval pri odposlanstvu Narodnega sveta k tedanjemu regentu Aleksandru za zdinjenje Jugoslavije. L. 1920 je postal docent, l. 1923 pa izredni in pozneje tudi redni profesor na ljubljanski univerzi, kjer je predaval umetnostno zgodovino. Udeleževal se je tudi v lepi književnosti ter je znana njegova knjiga »S potje ter zbirka življenjepisnih slik »Obisk«. V Ljubljani je ustanovil umetnostno zgodovinsko društvo ter je osnoval Zbornik za umetnostno zgodovino, ki ga je ves čas izhajanja urejeval. Objavil je celo vrsto razprav za umetnostne zgodovine. Sodeloval je tudi pri ureditvi slovenskega biografskega leksikona. Velike zasluge si je pridobil tudi za Narodno galerijo, katere predsednik je bil nekaj časa in je še sedaj njen odbornik.

Nova bana

Belgrad, 13. avg. Postavljena sta za bana var-darske banovine Svetislav Paunović, dosedanji ban dunavske banovine, ki je pri tej priliki bil odlikovan z redom sv. Save 1. stopnje; za bana zetske banovine Peter Ivanšević, narodni poslanec. Dosedanji ban zetske banovine Mujo Šotica je upokojen in odlikovan z redom sv. Save 1. stop.

Davidović : Hodjera

Belgrad, 13. avg. m. V današnjem »Odjeku« bivši Davidovičev odgovarjajo na napad Svetislava Hodjera ter mu očitajo, da se je pojavil v politiki v času, ko je bil na vladi režim Pere Zivkovića, ko je bila narodna beseda potlačena, ko tedanja opozicija sploh ni mogla na volitve, na katerih je nastopil Zivković s svojo državno listo, ki jo je tedanja policija krepko držala v rokah. Iz tega razloga Hodjeri sporočajo, da človek, ki se je za časa, ko ni bilo nikakih narodnih svobod, pojavil na politični pozornosti, sploh nima pravice dajati lekeji preizkušenim narodnim voditeljem. Končno bivši Davidovičev pojasnjuje Hodjerevo prelevitev od zagovornika tedanjega stanja v pobornika za demokracijo ter pravijo, da isto delajo sedaj tudi grobokopi narodnih svobod na čelu s Pero Zivkovičem. Toda to več ne užiga, kajti narod dolgo časa trpi, toda nikdar ne pozabi, da v pravem času odmeri vsakemu po njegovih zaslugah.

Pevske prireditve po Hrvatskem

Po Hrvatskem je čimdalje več pevskih prireditve, ki se proglašajo za »seljaške pevške smotre«, čeprav nimajo nič skupnega s »Seljačkim slogom«, ki je dala pobudo za tovrstne prireditve in jih vklepa v svoj program. Zato se je »Seljački slog« čutila prisiljeno, da preko časopisja pošlje v javnost nekatera pojasnila, po katerih bo samo tiste pevske prireditve smatrala za prireditve svojega kova, na katerih se izvajajo izključno samo starinske hrvatske narodne pesmi in na katerih se prikazujejo narodni običaji. Na takih prireditvah se tudi ne smejo točiti pijače, Jolker se izjavi program. Vodstvo bo samo na take prireditve pošiljalo svoje zastopnike iz Zagreba ali iz sosednjih krajev — seveda, ako te prireditve niso pod kakim pokroviteljstvom, se končuje ta izjava.

Odmerjena demokracija

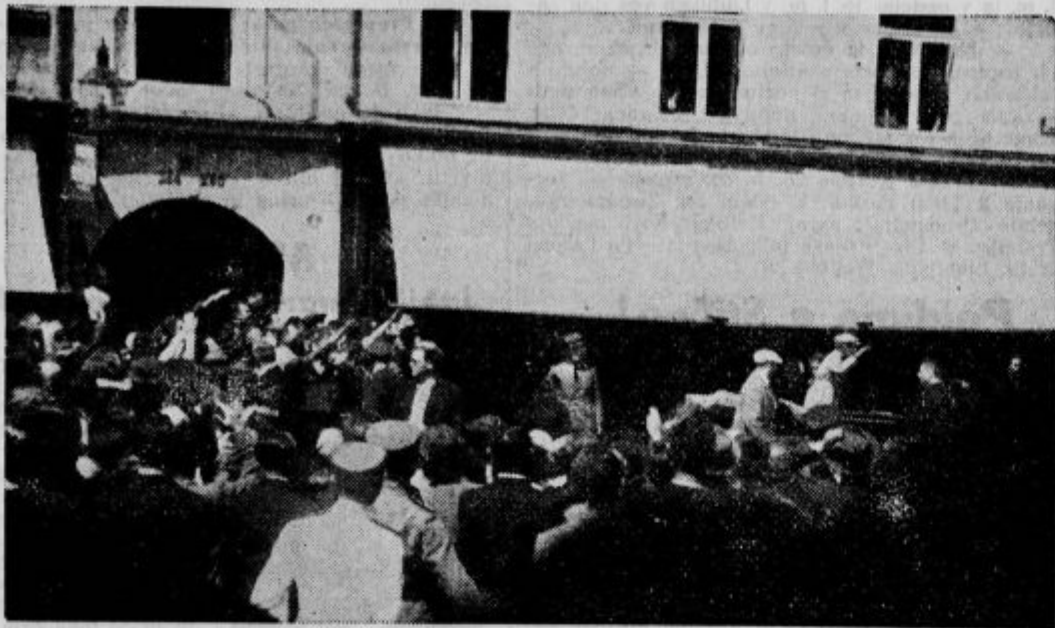
Vsak človek ima o političnih, kulturnih in gospodarskih tokovih svojega časa lastno mnenje, ki se zelo oddaljuje od drugih mnenj ali pa se jim približuje. Tako tudi človek, ki ga po njegovi včenosti v družbi imenujemo delavec, s svojo glavo gleda na svet in si po naravnem nagnenju išče sorodno miselnih tovarštev; nastajajo organizacije, ki si skušajo pridobiti čim več članov, od tod agitacija, prireditve, pouk, pregovaranja itd. Nekateri stvari so pa, na katere vsi delavci brez kakršnekoli agitacije popolnoma enotno gledajo; sem spada vprašanje plač čim večje, tem bolje — o tem so si vsi edini, vprašanje delovnega časa (čim krajši in v čim bolj zdravih in ugodnih razmerah — tudi o tem so si vsi edini), vprašanje starostnega zavarovanja, družinske preskrbljenosti itd., vse zgolj stanovske in strokovne zadeve, o katerih so si po naravnem stanju stvari vsi edini, komunisti vseh vrst, socialisti vseh vrst, katoliški delavci, vsi delavci. Za zaščito iz priobrih stanovskih koristi in za pridobitev novih imajo delavci Delavsko zbornico, v kateri so zastopane vse njihove organizacije, velike in majhne, in so deležne tudi vodstva, saj se tudi cela ustanova vzdržuje zgolj z delavskim denarjem. Človek bi mislil, da bo vsaka delavska skupina sprejela v to zbornico kot njen ud, kakor je to bilo doslej. Toda odkar so začeli neki ljudje posebno poudarjati demokracijo in zbirati neke fronte za njeno varstvo, pa ni več tako. Danes ni več dovolj, da se ti obleka svetl od olja ali da ti smrdi po kastranu, tudi ni dovolj, če noč in dan poslušaš oglašujoče brnenje motorjev, če te vsa okolica smatra za delavca, vse to v dobi demokracije še ni dovolj, da bi bil kot delavec potom svoje delavske organizacije, ki jo sam vzdržuješ, sprejel v Delavsko zbornico, ki jo tudi sam vzdržuješ. Če listim gospodom tam nisi všeč, ti postaviš neke pogoje, ki jih nikomur drugemu doslej niso postavili in ti povedo, da te sprejmejo samo pod temi pogoji. Tako demokracija vlada v Delavski zbornici.

Lansko jesen je bila ustanovljena Zveza združenih delavcev. S stališča Delavske zbornice kot nepristranske zastopnice vsega delavstva bi moralo biti prav vseeno, ali je framason ali je katoliški, ali je komunistična ali najbolj desničarska, da je le delavska in na njenem področju. In člani te Zveze so prav tako delavci kakor člani drugih delavskih organizacij. Prav tako se prepripijo pri delu kakor vsi drugi, prav tako s lastnimi prispevki vzdržujejo svojo organizacijo in Delavsko zbornico kakor vsi drugi, delavci so kakor drugi delavci, in vendar — Delavska zbornica jih ne sprejme v svojo sredo kakor je sprejela druge organizacije. Upravni odbor, v katerem sedijo sami socialisti, krščanski socialisti, narodni socialisti in celo socialni demokratje (ali demokratični socialisti), je odklonil sprejem Zve-

ze združenih delavcev, češ, da ne izpolnjuje takih in takih pogojev, ki jih ni stavil še nobeni organizaciji in ki niso utemeljeni v nobenih pravih in zakonitih določbah o Delavski zbornici. Tako je ta odbor, ki ima to srečo, da je že v Delavski zbornici, za svoje stanovske tovariše odmeril demokracijo po načelu: za nas in naše groš, za vse druge pa knof.

Omenjeni sklep upravnega odbora Delavske zbornice je diktatorski. Ali je to diktatura nekaterih uradnikov, ali je diktatura predsednikov posameznih delavskih

Kralj Peter v Ljubljani

Ljubljana, 13. avg.

Danes dopoldne okrog 10 je nepričakovano dospel z avtomobilom z Bleda v Ljubljano Nj. Vel. kralj Peter II. Po nekaterih ljublj. ulicah so ljudje mladega vladarja spoznali ter so ga prisrčno pozdravljali. Tudi kralj je ljubeznivo odzdravljaj. Limuzini, ki je vozila kralja, je sledil še avto s spremstvom.

Kralj se je ustavil v trgovini A. Krisper na Mestnem trgu. V trgovini se je zanimal za razne tehnične novosti, ki jih ima ta trgovina v miniaturi. Kupil je lep kino-aparat z več filmi ter nekaj drugih tehničnih predmetov. Ogledal si je tudi zalogo drugih predmetov kakor miniaturnih transformatorjev ter strojev. Opazili je bilo, da goji

naš vladar veliko zanimanje za tehniko. Kralja sta spremljala njegov angleški vzgojitelj in adjutant podpolkovnik Anton Kokali. V trgovini so kralja postregli šef tverde g. Erik Krisper, poslovodja g. g. Voltman ter trgovski sodrnik g. Petkovšek. Kralj se je v trgovini zamudil poldrugo uro, to je od četrta na 11 do tri četrta na 12.

Nato se je kralj odpeljal iz Ljubljane. Pred Krisperjevo trgovino se je nabralo v tem času mnogo ljudi, ker se je vest o prihodu kralja naglo raznesla po Ljubljani. Ko je kralj izstopil, mu je množica priredila tople ovacije, za katere se je iskreno zahvaljeval.

Kralj Peter II. se je nato iz Ljubljane odpeljal na Brdo, kjer je obiskal Nj. Vis. kneza namestnika Pavla ter si tam ogledal ureditev gradu.

Dve novi javni zgradbi

Šolska poliklinika v Ljubljani in carinarnica na Rakeku

Ljubljana, 13. avgusta.

Davi je bila licitacija za zgradbo šolske poliklinike v Ljubljani. Za šolsko polikliniko v Ljubljani je že bila licitacija 15. julija. Vendar ta licitacija ni uspela, ker sta prišla na licitacijo le dva podjetnika. Na današnji drugi licitaciji pa je bilo zakonitim predpisom zadosteno, čeprav se je oglašil en sam ponudnik. Gradbeno podjetje Anton Mavrič iz Ljubljane je ponudilo na proračunano vsoto 0,4% popusta in tako izlicitalo zgradbo. Zidarska, tesarska, krovna in kleparska dela za šolsko polikliniko so proračunana na 774.000 Din. Zidarska dela pri zgradbi plinskega zaklona pa so proračunana na 211.000 Din. Skupna vsota, s katero je proračunana zgradba šolske poliklinike znaša torej 985.000 Din. Podjetje Mavrič pa je izlicitalo zgradbo za 981.000 Din.

Včeraj se je tudi srečno iztekla licitacija za graditev carinskega oddelka v Planini pri Rakeku. Iz kaldrmskega fonda bodo namreč zgradili v

Planini pri Rakeku manjši carinski oddelk, lične zunanosti, v katerem bodo v pritličju pisarne za policijo, carinske urade, arhiv in pregledovalnico prtljage. V prvem nadstropju pa bosta dve dvosobni stanovanji za uradništvo in soba za uradnika samca. Zgradba tega oddelka je bila proračunana na 442.690 Din in se je licitacije udeležilo kar 8 podjetnikov med njimi sta bila celo dva domačina. Radi formalnih nedostatkov dva od podjetnikov nista mogla biti pripuščena k licitaciji, dočim je ostalih šest stavilo precej ugodne ponudbe. Največji popust je ponudilo gradbeno podjetje Čenčur Ladislav iz Ljubljane, ki je prevzelo z 28,1% popustom gradbeno dela za 319.290 Din. Ta popust znaša skoraj eno tretjino proračunane cene in je bil doslej le redko kdaj dosežen. — Obe licitaciji bodo morala potrditi seveda pristojna ministrstva. Vendar je popolnoma upravičeno upanje, da bosta licitaciji potrjeni in da bo v teku enega meseca že mogoče začeti z delom.

Boj proti jetiki v Ptuj

Ptuj, 12. avgusta.

Protituberkulozni dispanzer v Ptuj je začel svoje prvo poslovno leto z 31. julijem 1936. Delovati je začel 1. avgusta 1936. Dispanzer posluje pod vodstvom znanega strokovnjaka za pljučne bolezni in neumorne samaritanca dr. Bole-slava Okolokulaka, dvakrat na teden. Kako nujno potrebna je bila ta ustanova, je razvidno iz statistike, ki je ravno kar izšla in iz katere je posneti naslednje podatke: Število ordinacijskih ur je bilo 513. Zdravniških preiskav je bilo izvršenih 1700, od tega je bilo prvih pregledov 1043, ponovnih pregledov pa 657; nadalje je bilo izvršenih 469 preiskav izmečka, 784 preiskav krvi in 406 rentgenoloških preiskav. K preiskavi se je prostovoljno zgledilo 241 oseb, po naročilu zaščitne se-stre se jih je zgledilo 159, drugi so bili poslani od zasebnih zdravnikov, oblastev, šol itd. Popolnoma je bilo pregledanih 48 družin z 167 družinskimi člani. Zdravniške preiskave pri 1043 osebah, kolikor jih je bilo prvih pregledanih, so pokazale tuberkulozno infekcijo pri 465 osebah. Pri 299 osebah sicer ni bilo tuberkulozne infekcije, zato pa so bile ugotovljene druge bolezni netuberkulozne narave, je 329 oseb je bilo zdravih. Obiskov na domu je bilo 274. Pri tem se je ugotovilo, da je 100 stanovanj neoporečnih, druga stanovanja so bila slaba in nehygijska.

Dispanzer je med svoje oskrbovance razdelil 47 termometrov, 13 pljučnikov, za desinfekcijo je dal 7200 gr lizola, in izročil bolnikom 87 komadov raznih zdravil, 4 kompletne postelje, 362 l mleka, 225 kg kruha, obleko in obutev ter razna živila. — V bolnišnico je poslal 81, v zdravilišče 22 in drugam 34 bolnikov. Od oskrbovancev jih je umrlo 42 (24 moških in 18 žensk), in sicer vsi za pljučno tuberkulozo.

Ti podatki pričajo o velikem in požrtvovalnem delu protijetike dispanzerja v Ptuj in dokazujejo, kako potreben je bil. Njegovo delo je težko in naporno, boriti se mora z boleznijo, ki se bo dokončno mogla premagati le takrat, kadar se bodo socialne razmere velike večine prebivalstva korenito spremenile.

Ptjski protijetiki dispanzer nima svojega rentgenovega aparata in mora vse svoje bolnike radi rentgenske preiskave pošiljati v ptjsko bolnišnico. To pa je velika ovira za hitro poslovanje dispanzerja. Za uspešno delovanje je torej nabava rentgenovega aparata nujno potrebna. Za to se obrača ptjski protijetiki dispanzer na vse, ki so dobrega srca, da po možnosti prispevajo, da se dispanzer v Ptuj more izpolniti v blagor najbednejših.

Peronospora in plesnoba sta v vinogradih povprečno uničila 50 odstotkov, danes je toča pobrala še dobrih 30 odstotkov in tako je edini do-hodek naših krajev za letošnji skoraj popolnoma uničen. Škoda na polju se bo videla šele v nekaj dneh.

Sodba zaradi hranilnih knjižic

Drugi so imeli večje koristi, kakor pa obtoženec

Ljubljana, 14. avg.

Predsednik malega senata g. Ivan Brelih je danes opoldne v dvorani št. 79 objavil sodbo v procesu proti Josipu Grašku. Navzoči so bili dr. tožilec g. Branko Goslar, branilec dr. Vrtačnik in obtoženec sam. Obsodba pa je poslušala tudi mnogo oškodovancev in Ljubljancev. V splošni tišini je bila prebrana sodba.

Josip Grašek, ki je drugače sodbo mirno poslušal, je bil obsojen zaradi zločina prevare obrtoma v 205 slučajih po navedbah obtožnice, dalje zaradi prestopka odušitva v slučaju Ivana Hoje in zaradi zločina ponarejanja domačih listin na skupno kazen 3 leta in pol robije, dalje v denarno kazen 300 Din odnosno 5 dni nadaljnjega zapora. V kazen se mu všteje preiskovalni zapor od 21. novembra 1935. naprej. Zasebnim udeležencem priznava sodba le zneske, za katere so bili resniško oškodovani. Glede višjih odškodninskih zahtevkov pa se zavračajo na civilnopravno pot. Prav tako oni, ki se niso prijavili kazenskemu postopanju. V smislu § 280 k. p. pa je bil zaradi pomanjkanja dokazov obtoženec oproščen od obtožbe zaradi pre-

KINO UNION

Premiera

zopet redno predvaja

Mladi grof

film poln veselja in šale; v glavnih ulogah

Anny Ondra — Hans Söhnker

Školjeloški okraj ustanovljen

Škofja Loka, 13. avgusta.

S posebno naredbo notranjega ministrstva, ki postavlja v Škofji Loki samostojno okrajno načelstvo, se je Ločanom in okoličanom izpolnila težka pričakovana in toliko zaželjena želja po upravni osamosvojitvi. Zato je potrebno, da se ta izredni dogodek, ki je zadel naše mesto, na dostojen in primeren način praznuje, da se ljudstvo zave kakšna usluga je bila dodeljena nam vsem s to gesto g. notranjega ministra. V ta namen so naproseni vsi lastniki hiš, da že na predvečer prazne razsvetle svoja okna z lampijončki in cvetjem, kateremu se bo pridružilo streljanje iz topičev. Na Mestnem trgu bo od 8. do 9. zvečer promenadni koncert godbe Planinskega polka. Na dan praznovanja koncert na Mestnem trgu, ob 8 zvečer pa bakljada, ki se bo zaključila s slovesno akademijo v Društvenem domu.

Z ustanovitvijo okraja se je našemu mestu izpolnila dolgoletna želja, ki nas je tako uvrstila v krog onih redkih mest, ki so upravno samostojna. Kakšne posledice bo imel ta dogodek za nas,

bo pokazala šele bodočnost, za enkrat bodimo prav hvaležni vsem tistim, ki so se za vso stvar že dolga leta zanimali in jo slednjič po velikih težavah in naporih dovedli do uresničenja. Vsekakor pa bo imel ta dogodek velik pomen, ki bo dvignil naše, sicer v marsikaterem oziru zastalo mesto, v kulturnem, socialnem, političnem in gospodarskem polju.

Smrt v brzovlaku

Litija, 13. avgusta.

Danes dopoldne je iz Postojne poseben vlak odpeljal skozi Slovenijo in Ljubljano italijanske izletnice v Budimpešto. Brzovlak, opremljen s št. 605-II je imel 400 potnikov drugega in 150 potnikov tretjega razreda. Iz Ljubljane je brzovlak odpeljal ob 13.46 s 50-minutno zamudo. Med Zalogom in Lazami pa je v vlaku nenadno zadela kap izletnika, 42-letnega zdravnika iz Neapolja, dr. Drapaccio-a Francesca.

Radi te nenadne smrti se je moral brzovlak v Lazah ustaviti, kjer so truplo mrtvega zdravnika prenesli iz voza na prevoznik na postajo, kjer so napravili zapisnik. Brzovlak je nato s polurno zamudo nadaljeval vožnjo proti Budimpešti. Svoje pokojnega zdravnika so že obvestili o nenadni nesreči in sedaj samo čakajo njihovega obvestila ali naj ga pokopljejo pri Sv. Heleni v Lazah, ali pa naj ga odpeljejo na njegov dom v Neaplju.

VII. svetovni pedagoški kongres za novo vzgojo

Dve Slovenki med 1500 delegati vseh narodov sveta

Z mednarodnega kongresa za vzgojo na Angleškem: Od leve na desno: Ahmed Zaki (Egipt), Falmi Ez (Egipt), Roza Keller (Švica), dr. Ab El Aziz Kusi (Egipt), Roza Goetz (Švica). — Od desne na levo: pa stoji zapored: R. L. Pandija (Baroda, Indija) gđeni Minka in Anica Očakar (Slovenija - Jugoslavija), gđc. Shanta Trivedi (Indija).

Cheltenham, 6. avgusta.

Šesti svetovni pedagoški kongres, ki se je vršil pred štirimi leti v Nici, nama je ostal v zelo lepem spominu. Zato sva se odločili, da stopiva letos na Angleško in se udeleživa sedmega kongresa. Prav tako so mislili tudi mnogi naši znanzi iz Nice in tako smo se v drugi sešli v Cheltenhamu na Angleškem.

Pot naju je peljala skozi Avstrijo, Švico, Francijo, kjer sva se v Dunckerque vkrcali na angleški parnik. Do Pariza je bilo še dokaj toplo, tam pa je letos hladno in deževno poletje. V Rokavskem prelivu je bilo morje zelo valovito, zelenkasto, mrzlo. Že doma sva sklenili, da se greva kopat, ko pa sva stali ob morju, ki prav nič ni podobno našemu modremu Jadranu, naju je kar mrz strel ob sami misli na kopanje.

Folkestone, kjer sva se izkrcali, je slikovito mesto. Leži visoko na pečinah nad morjem. Vožnja do Londona in še dalje do Cheltenham je bila nad vse udobna. Tretji razred na angleški železnici je docela podoben našemu prvemu razredu. Povsod največja enaga, uslužbenci zelo prijazni, uslužni.

Cheltenham leži zahodno od Londona in je lepo, prijazno mesto. Ima okrog 50.000 prebivalcev. Mesto samo, posebno pa okolica, je nad vse slikovita; ravnina z malimi grički je podobna naši Dolenjski. Kraji Broadway, Chipping Campden, Stoney, Winchcomb, Bourton-au-the Water, so zgodovinsko zanimivi. Hiše so zidane v starinskem slogu. Rekli so nama, da se pripeljejo bogati Američani

iz Amerike samo zato, da vidijo kraj Broadway. Niti London jih tako ne mika.

Mnogo je malih ličnih vrtičkov z živim cvetjem. Barve tukaj ne oblede, solnce ni tako močno kakor pri nas. Posebno letos imajo tukaj hladno poletje. V vili, kjer stanujemo, proti večeru že kurijo sobe. Vedo, da sva prišli iz solnčnega juga. Dan je tu daljši ko pri nas, ob pol desetih zvečer je še popolnoma svetlo.

Kongres se je pričel 31. julija in bo trajal do 15. avgusta. Zbralo se je nad 1500 delegatov iz vseh delov sveta. Kongres se je začel s pozdravnim večerom, ki ga je priredil župan v Town Hall. Bil je lep večer, prirčen in o hladnosti, nedostopnosti, ki jo navadno pripisujemo Angležem, ni bilo niti sledu. Ta večer sva oblekli slovensko narodno nošo. Med razkošnimi večernimi oblekami bogatih Američank in Angležinj je vzbudila naša narodna noša največje zanimanje. Predstavili so naju vsem odličnim osebnostim. Čeprav sva bili samo medve iz Jugoslavije, je bila naša domovina častno zastopana. Mnogi delegati so nama izrekli posebno zahvalo, da so lahko videli slovensko narodno nošo. Seveda so naju tudi fotografirali in sliko so prihodnji dan objavili angleški časopisi. Vse udeležence je mesto sijajno pogostilo. Angleška državna himna je po polnoči zaključila slavnostni večer.

Predavajo v angleškem in francoskem jeziku, deloma v gledališču, deloma v dvoranah mestne hiše, deloma po raznih šolah (kolegijih).

Nad 50 narodnosti se srečava po dvoranah in hodnikih, po hotelih se zbira pri five o'clock, kjer se seznanjamo med seboj. Povsod vlada veselo razpoloženje, domačnost in prisrčnost. Saj je glavni namen tega kongresa poleg razmotrivanja raznih vzgojnih vprašanj ta, da se narodi med seboj spoznajo in vzljubijo.

Anica in Minka Očakar.

Stavka lesnih delavcev v Škofji Loki

Škofja Loka, 13. avg.

Pri lesnem velepodjetju Franca Dolence v Škofji Loki je danes dopoldne izbruhnila stavka vsega delavstva. V stavko je stopilo tako delavstvo na Trati, kakor tudi v Predvoru. Podjetje je namreč reduciralo večje število delavstva ter ni hotelo sprejeti zahteve delavstva, naj ne bo nihče odpušen, temveč naj bi se kvečjemu skril delovni čas.

Delavci so do sedaj delali po 11 ur na dan ter so prejeli mezd po 1,50 Din do največ 2,75 Din na uro. Delavci pa sedaj zahtevajo, naj bi se delavnik skril na 8 ali na 6 ur, tako, da bodo imeli vsi vsaj skromen zaslužek. Danes dopoldne so bila pri okrajnem načelstvu v Škofji Loki pogajanja, pri katerih pa je podjetje odbilo še te skromne zahteve delavstva, tako, da so se zaključila brez uspeha. Delavstvo je odločeno, da s stavko izvojuje svoje zahteve, ki so itak skromne, ker itak ne zahteva efektivnega zvišanja svojih res malenkostnih mezd.

V Dol. Logatcu se dela!

Dol. Logatec, 12. avgusta.

Stara želja Dolenjskega Logatca je vendarle prišla na vrsto. Banska uprava je namreč pričela s programatičnim delom ureditve vodnega požiralnika Jačke, ki je doslej povzročal ob koliki večjih nalivih povodnji, da so nekatere hiše bile do strehe v vodi. Za enkrat je določenih 75.000 Din in upamo, da delo ne bo ostalo nedokončano, ako bi te vsote le zmanjkalo.

Zaposlenost delavstva se je radi tega jako povečala in precej rok je že in še bo zaposlenih pri tem delu. Tudi se popravljajo cestni ovinki na cesti Logatec—Laze. Vendar je še nekaj delavstva, ki je radi stagnacije na lesnem trgu brezposelno. Zelo bi želeli, da se tudi od strani krajevnih institucij da ljudem kaj dela. Imamo n. pr. vodovod, ki je že precej v letih in potreben temeljnih popravkov. Denar je tu in mislimo, da bi denarni zavod, v katerem so ti prihranki shranjeni, vsekakor moral imeti toliko ozira in uvidenosti, da bi vodovodnemu odboru omogočil vsaj delni dvig, da bi se moglo zaposliti še nekaj desetlin delavstva. Zato pozivamo vodovodni odbor, kakor tudi hranitelje denarja, naj s to stvarjo vendar ne čaka do zime in slabega vremena, ko bo delo veliko manj uspešno in dražje.

Toča v Slovenskih goricah

Sv. Jakob v Slov. gor., 12. avg.

Danes 12. avgusta je proti poldnevni prihrumela silna nevihta nad naše kraje. Toča je naredila nepregledno škodo. V četrte ure je uničila sadno drevje, kolikor ga je ostalo še "sled vednega deževja.

Veličastna zadnja pot župnika Petriča

Ljubljana, 13. avgusta. Oba dneva, ko je župnik g. Janko Petrič ležal na mrtvaškem odru v šentpeterskem župnišču, ga je neprestano hodila kropiti množica prebivalstva tako iz njegove župnije kakor iz vsega mesta in tudi z dežele. Danes ob 5 popoldne pa se je prebivalstvo s številnimi oddelki na veličasten način poslovilo od nepozabnega pokojnika. Pred pogrebom se je zbrala pred župniščem in po bližnjih ulicah ogromna množica ljudi.

Cerkvene molitve ob krsti je opravil škof dr. Gregorij Rožman, ki so mu asistirali trije mestni župniki, to je F. S. Finžgar, Barle in dr. Roman Tominec ter stolni dekan dr. Kimovec. Šentpeterski cerkveni zbor, ki so ga ojačali drugi petpeterski župniki in pa pevci »Ljubljane«, je pod vodstvom g. Zdešarja zapel »Beati mortui«. Krsto so nato prenesli v župno cerkev, kjer je cerkvene molitve za pokojnika prav tako opravil škof dr. Rožman. S prižnice je imel nato mestni župnik Finžgar globoko zajet govor, v katerem se je spominjal pokojnega župnika Petriča kot moža, polnega delovne energije in živahnosti, vnetega služabnika božjega, ki je skrbel za napredek Cerkve in prosveto svoje župnije, ki pa mu je naklonil Bog tudi posebno milost, da je umrl brez dolge bolezni in bolečin, kar nenadno, toda pripravljen na spravo z Bogom. Na koru je mešani zbor zapel žalostno »Ah, ne mislite«. Iz cerkve se je nato razvil veličasten sprevod po Šentpeterski cesti, Fignerjevi ulici na pokopališče k Sv. Križu.

Na čelu spreveda je šla najprej mladina šentpeterskih šol, nato skupina redovnic, Društvo katoliških mož pri Sv. Krištofu z zastavo, Marijina družba mladeničev iz Škofje Loke, Prosvetno društvo iz Škofje Loke, obe z zastavami, zastavstvo Prosvetne zveze z zastavo, nato polnoštevilna Šentpeterska Prosveta z dvema zastavama, Marijina družba z zastavo. Krasne vence so nesli zastopniki Prosvete v

Hrušici, Prosvetnega društva v Mostah in Pevskega društva v Smartnem ter zastopniki podružnic v Tomačevem, Bizoviku in Štepanji vasi. Močno skupino so tvorili tudi šentpeterski fantje. Ob krsti so fantje Šentpeterske prosvete korakali v častni straži.

Za krsto in za sorodniki so šli vsi ljubljanski kanoniki s stolnim proštom Nadrahom na čelu, skoraj ves mestni svet z županom dr. Adlešičem, dalje zastopniki vseh ljubljanskih redov, skoraj polnoštevilna ljubljanska duhovščina in drugi oddelki. Uredništvo »Slovenca« je zastopal glavni urednik dr. Ahčin, Katoliško tiskovno društvo pa duh. sv. Čadež. Zastopana so bila tudi vsa pomembna katoliška in cerkvena društva iz Ljubljane in okolice. Mogočna je bila skupina tako moških, kakor tudi ženskih Marijinih družb ter raznih kongregacij. Katoliško akcijo je v žalnem sprevodu zastopal dr. Žitko ter več odbor-nikov.

V sprevodu je šlo ogromno število pogrebeev, tako da je bil začetek spreveda že pri vijaduktu, ko so odhajali izpred župnišča zadnji pogrebi. Zlasti so se v mogočnem številu udeležili zadnje poti priljubljenega župnika možje in fantje iz Ljubljane.

Pri grobu je opravil cerkvene slovesnosti stolni dekan dr. Kimovec, šentpeterski pevec pa so pod vodstvom g. Zdešarja zapeli žalostno »Ušli si nase«. Žalost pogrebeev se je spajala s turobnim zvonenjem šentpeterskih zvonov v eno samo veliko prošnjo in molitev Gospodu, naj dodeli svojemu zvestemu služabniku večno blaženost in nebesih. V imenu župljanov se je od župnika poslovil s toplim govorom cerkveni ključar gosp. inspektor Zajc.

Nepozabnemu šentpeterskemu župniku gosp. Petriču bomo ohranili trajan spomin, zlasti pa ga ne bo nikoli pozabila njegova šentpeterska fara, ki jo je tako ljubil in za katero se je tako trudil.

Drobne novice

Koledar

Petek, 14. avgusta: Evzebij, spoznavalec; Atanazija, vdova.

Osebnost

— Predsednik apelacijskega sodišča dr. Golia 14. t. m. in prihodnji teden ne bo sprejemal strank, ker bo po službenih poslih odsoten.

— Duhovna vest. G. častni konzist. svetnik Pokorn Franc, župnik v Besnici pri Kranju, je stopil v pokoj in se preselil 12. t. m. v Zveznico v župniji Breznica na Gorenjskem. V Besnici je služboval 42 let. Znan je bil tudi kot zgodovinar in bil je mnogo let škofijski arhivar. Meseca oktobra lanskega leta ga je zadela težka bolezen, od katere si ni opomogel. Bog mu bodi plačnik za toliko dobrega, kar je storil besniški župnji. Iz srca mu želimo, da mirno preživi čas življenja, ki mu ga je božja Previdnost še namenila.

— Napredovali so pri ravnateljstvu drž. rud. podjetij v Sarajevu: za rudarskega višjega svetnika IV-1 ing. Ervin Pšern, za rudarskega svetnika V. pol. skup. ing. Ljudevit Fetič-Frankheim, za računskega inšpektorja VI. pol. skup. Drago Brzin in Oton Vule; pri ravnateljstvu drž. rudnikov v Kreki: za račun. inšpektorja VI. pol. skup. Avgust Jeršinovič; pri rudarski šoli v Celju: za rudarskega višjega pristava VII. pol. skup. ing. Dušan Rudolf; pri rudarskem glavarstvu v Ljubljani: za računskega inšpektorja VI. pol. skup. ing. Ivan Česmič; pri ravnateljstvu drž. rudnika v Zenici: za rudarskega svetnika VI. pol. skup. Alfred Miček; za šefa računovodstva VI. pol. skup. Stefan Malič, za višjega teh. nadzornika VII. pol. skup. Ivan Vrbič; pri ravnateljstvu drž. rudnika v Kankju: za rudarskega svetnika VI. pol. skup. ing. Milan Vidic, za višjega teh. manipulantu VII. pol. skup. Dragotin Polanc; pri ravnateljstvu drž. rudnika v Velenju, prometna uprava v Zabukovcu: za višjega tehničnega manipulantu VII. pol. skup. Anton Velikanje; pri ravnateljstvu drž. rudnika v Banjaluki: za rudarskega višjega pristava VII. pol. skup. Franc Uršič; pri ravnateljstvu drž. rudnika v Ugljeniku: za rudarskega višjega pristava VII. pol. skup. ing. Alojz Novak; pri rudarskem glavarstvu v Sarajevu: za rudarskega višjega pristava VII. pol. skup. ing. Dušan Debevec.

Pri lenivosti črev in slabem želodcu z nerazpoloženjem za jed vsled zastrupenosti, naj se rabi že davno znana naravna

Franz-Josefova

grenka voda. Zelo pogosto se potrjuje, da je Franz-Josef-ova grenka voda prav posebno koristno domače sredstvo, kadar gre za to, da se zjutraj očisti prebavni kanal s saliniskim sredstvom za odprtje. Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Poziv

Zaradi prestanka doseganja pravice za izvrševanje obra rednega prevoza oseb z motornimi vozili na progi Stična-Zužemberk se interesenti za to progo vabijo, da vložijo prošnjo za izdajanje obrtnice dovolila po predpisu § 95 obrtnega zakona in čl. 15 ministrskega pravilnika z dne 16. maja 1935, Sl. l. št. 359, od 15. septembra 1936. — Kr. banska uprava dravske banovine.

— Vlaki v Stično in nazaj. Gospodje duhovniki! Oznanite v soboto zjutraj s prižnice natančno ljudem: V Stično vozijo tle izredni vlaki: v soboto popoldne ob 3 iz Novega mesta in Ljubljane, v nedeljo zjutraj pa ob 4.25 iz Novega mesta. Vse ženske naj gredo v nedeljo zjutraj, da prejmejo sv. obhajilo v Stični.

— Služba božja na planinah. Aljažev klub obvešča planince in prijatelje gora, da bo služba božja v soboto in nedeljo na sledečih postojankah: Kamniška Bistrica ob 9, kapelica sv. Cirila in Metoda, zabreška planina pod Stolom ob 9, Kofce ob 10, V Vratih na praznik ob 10 in na Veliki planini na praznik ob 10. Na Kredarici na praznik ni maše, pač pa je v nedeljo, dne 16. avgusta, ob 6 in 10.

ZOPET JESEN

— Dobrova pri Ljubljani vabi. Pobožnost »šmarin« maše prične na praznik Marijinega Vnebovzeta in traja do nedelje po Marijinem rojstvu. Kdor obišče v tem času župno cerkev na Dobrovi, zadobi popolni odpustek pod navadnimi pogoji. Vse nedelje in praznike so sv. maše ob 5, 6, 8, 9 in 11. Popoldne ob 4 pridiga in slovesne pete liturgije M. B. Na praznik Marijinega Vnebovzeta ima popoldne pridigo p. Ludvik Dovč OFM, v nedeljo pa novi dobrovski kaplan g. Jožef Vovk. Vsi častilci dobrovske Matere Božje so prav lepo vabljeni.

— Občni zbor Slomškove družbe bo v četrtek, 27. avgusta po prihodu jutranjega vlaka na Brezjah. Natančni spored sporočimo v prihodnjih dneh, danes sporočamo, da bo poleg poročil odbora tudi še nekaj prav zanimivih predavanj. Vse članstvo od blizu in daleč najtopleje vabimo, da se tega občnega zbora v najboljše število udeležijo. Prejšnji večer bo za liste, ki bodo že prispeli na Brezje, prijateljski sestanek. — Odbor.

— Pozor gg. zdravniki in medicini! Podpisana uprava je sprejela do danes 32 potnih listov. Zaradi tega pozivamo vse ostale gg. zdravnike in medicince, da nemudoma pošljejo od oblasti vidirane potne liste na upravo, da jim more pravočasno preskrbeti potrebni vizum. Ker je uprava od centralnega odbora sprejela do danes le 25 legitimacij, katere bo takoj dostavila tozadevnim prijavlencem, se pozivajo vsi ostali gg. zdravniki in medicinci, da nakažejo takoj kvotizacijo po 150 Din za osebo ali na Kreditno sanitetno zadrugo v Belgradu, Zeleni venec 3, čekovni račun 56.438, ali pa kar na podpisano upravo, ker sicer ne dobe legitimacije in drugih važnih informativnih listin. Gospodje, ki so plačali omenjeno vsoto kje drugje, naj takoj urgrajo pri Sanitetni zadrugi. Glede potovanja samega se obveščajo gg. zdravniki in medicinci, da odhaja iz Belgrada v petek, 11. septembra ob 8 zjutraj specialni vlak v Sofijo, kateremu se bodo priključili posebni vozovi iz notranjosti naše države, ako se bo zgledalo za nje najmanj 50 oseb. Iz Sofije same se bo vračal dne 16. septembra specialni vlak v Belgrad, ako se bo zgledalo zanj najmanj 300 udeležencev za III. razred ali za 200 za II. Potni stroški od Belgrada do Sofije in nazaj v Belgrad znašajo 260 Din za II. razred in 180 Din za III. razred. Osebe, ki žele potovati s specialnim vlakom od Belgrada do Sofije in nazaj, morajo to naznaniti do 25. avgusta Jugoslov. kreditni sanitetni zadrugi, Belgrad, Zeleni venec 3 in ji poslati zgoraj navedeno potnino po čeku, katerega prejmejo te dni z legitimacijo. Več v legitimacijah in v informativnih listinah, ki se sprejmejo po plačilu kvotizacije. — Uprava Slovenskega zdravniškega društva v Ljubljani.

— Službe za cestarje. Banska uprava razpisuje v območju okr. cestnega odbora v Radovljici tri službena mesta banovinskih cestarjev, in sicer za naslednje cestne proge: 1. banovinska cesta 1. reda št. 2: Bohinjsko jezero—Bohinjska Bistrica—Bitnje—Zagorica—Lesce—Radovljica do zveze z državno cesto št. II; 2. banovinska cesta 2. reda št. 103: Bitnje—Srednja vas—Bohinjsko jezero; 3. banovinska cesta 2. reda št. 105 (Javorniki) zveza z državno cesto št. II—Rečica—Bled—Zagorica; 4. banovinska cesta 2. reda št. 107: Bled—Zasip. — Prosilci ne smejo biti mlajši od 23 in ne starejši od 30 let. Lastnoročno pisane in s kolkom za 5 Din kolkovane prošnje, opremljene s pravičnimi in zadostno kolkovanimi prilogi, je treba vložiti do 15. septembra 1936 pri cestnem odboru v Radovljici.

Izbomo se počutili, ako uporabljate »Sanoped« prašek proti potanju nog — diskreditnih delov telesa — saj je višek higijene! »Sanoped« dobi v lekarnah, drogerijah in parfumerijah.

— Sprememba voznega reda na progi Murska Sobota-Ormož in Ljutomer-Gornja Radgona-Radkersburg. I. Proga: Murska Sobota-Ormož. Pričenši s ponedeljkom dne 17. avgusta t. l. odhaja popoldanski potniški vlak št. 8725 iz Murske Sobotice ob 13.45 in prihaja v Ljutomer ob 14.21, iz Ljutomera odhaja ob 14.35 in prihaja v Ormož ob 15.32. — II. Proga: Ljutomer-Gornja Radgona-Radkersburg. Popoldanski mešani vlak št. 8831 odhaja iz Radkersburga ob 12.01, prihaja v Gornjo Radgono ob 12.07, odhaja iz Gornje Radgone ob 12.37 in prihaja v Ljutomer ob 13.50. Popoldanski potniški vlak št. 8814 odhaja iz Ljutomera ob 14.30, prihaja v Gornjo Radgono ob 15.19, odhaja iz G. Radgone ob 15.30 in prihaja v Radkersburg ob 15.35. Odhodni podatki za vmesne postaje so razvidni iz stenskih voznih redov na postajah.

— Pri zaprtju motnjah v prebavi vze mite zjutraj na prazen želodec kozarec na raven »Franz-Josef grenčice«.

— Dijakinjam boljših rodbin nudimo prvovrstno oskrbo. Nova vila, kopalnica, park, skrbno nadzorstvo. Prišite: Krištof D., Ljubljana, Povšcetova 4a.

— 23. avgusta izšel v Postojnsko jama. Do 19. avgusta nam pošiljate točen naslov, poklic, rojstne podatke, ime očeta in 140 Din na naslov: »Po božjem svetu, Ljubljana, Wolfova ulica 1«.

— Udeležite se Putnikovega dnevnega avtobusnega izleta Opalja-Sušak za 60 Din.

— Putnik« Ljubljana organizira avtobusni izlet v Omišali na otoku Krk od 15. do 16. avgusta t. l. Dne 16. avgusta bo v Omišlju narodna prireditev — »Krčki Dan — II. Festival« z narodnimi plesy v

narodnih nošah in peljem narodnih pesmi. — Podrobne informacije daje »Putnik« Ljubljana.

— Trgovine bodo na praznik v soboto, dne 15. t. m. in v nedeljo 16. t. m. v Ljubljani ves dan zaprte. — Združenie trgovcev v Ljubljani.

— Nogavice in čevlje ohranite trpežne, ako jih znotraj potreseste s »Sanopedom« — dobič v lekarnah, drogerijah in parfumerijah. »Sanoped« razkuži polno vlogo, nogavice ostanejo čiste, usnje ne poka, šivi ne izpušče, kožo nog ne razjede počenje. Stokrat se izplača »Sanoped«.

— V Belo Krajino 23. in 30. avgusta na žegnanje k Trem Fram: z avtom čez Zužemberg—Semič—Črnomelj; nazaj: Metlika—Novo mesto—Trebje; 85 Din. Prijave in pojasnila: »Po božjem svetu, Ljubljana, Wolfova ul. 1«.

Pojdimo v Stično!

Vsi udeleženci iz Ljubljane, ljubljanske okolice in z Gorenjskega se odpeljejo v Stično s posebnim vlakom, ki odhaja v soboto popoldne ob 3 z glavnega kolodvora. Vlak obstaja na vseh postajah od Ljubljane do Stične. Dolenci, zlasti Novomeščani se vozijo tudi s posebnim vlakom, ki odhaja ob treh popoldne iz Novega mesta. Slovesen sprejem cerkvenih knezov in svetnih dostojanstvenikov bo pred kolodvorom v soboto ob 5 popoldan. Vsak udeleženec kupi izletniško karto, ki velja od sobote popoldan do ponedeljka popoldne. Vožnja stane 13 Din. Udeleženci morajo imeti znake, ki opravičujejo k vsem prireditvam.

Narodne noše iz Ljubljane naj potujejo tudi s posebnim vlakom ob treh popoldne ter se v Stični uvrste za zastavo Prosvetne zveze in fanfaro. Tako bodo sodelovali pri sprejemu in sprevodu od kolodvora do Stične že v soboto. Druge narodne noše naj pa pridejo gotovo v nedeljo k zaključni procesiji in k stanovskim zborovanjem.

Godbe, ki sodelujejo, igrajo izključno one pesmi, ki so jih igralo lansko leto na kongresu. Prostovoljno sodelujejo poleg godbe Združenja posnih zvančnikov in služilcev sekcije dravske banovine tudi cerkvena godba iz Zužemberka.

Posebni vlak, ki odhaja iz Ljubljane v soboto ob 3 popoldne, odhaja iz Stične v nedeljo, dne 16. t. m. ob 16.40. Tako, da imajo vsi udeleženci iz Ljubljane, Gorenjske in Notranjske zveze z večernimi vlaki.

Ljubljana

— Sv. maša za turiste. Jutri na praznik Marijinega Vnebovzeta in v nedeljo bo sv. maša za izletnike in turiste ob 4.14 v kapeli »Vzajemne zavarovalnice« pred odhodom turističnih vlakov.

— Berenson v Ljubljani. Včeraj smo poročali o prihodu znamenitega angleškega umetnostnega zgodovinarja Bernharda Berensona v Zagreb. Včeraj na 1 popoldne pa se je Bernhard Berenson, ki je na svojem polju svetovna kapaciteta, pripeljal z avtomobilom in spremstvu svoje tajnice, v Ljubljano. V Ljubljani ga je pozdravil dopisnik Presbiterja g. Zobec. G. Berenson se je nato v spremstvu konzervatorja dr. Steleta ogledal najbolj važne umetniške spomenike v Ljubljani. Ogledal si je Narodno galerijo, muzej ter nekatere ljubljanske cerkve, zlasti pa stolno cerkev, kjer je občudoval Quaglijeve freske. Ogledal si je tudi Rohov vodnjak pred magistratom. S sprejemom v Ljubljani je bil zadovoljen, ter so mu stare ljubljanske umetnine zelo ugajale, ker je sam specialist za umetnine pred 17. stoletjem. Po ogledu umetnin v Ljubljani se je g. Berenson odpeljal na Bled.

— Vpisovanje na tehniški srednji šoli, delovodski, moški in ženski obrtni šoli v Ljubljani bo dne 1. in 2. septembra. Sprejemni in vpisni pogoji so objavljeni na šolski razglasni deski. Vsa potrebna pojasnila daje šolska uprava ustno ali pisмено.

— Mestna ženska realna gimnazija. Popravni izpiti se vrše 29. in 31. avgusta. Vpisovanje je 3. in 4. sept. Enoletni trgovski tečaj. Vpisovanje 13. sept., sprejemni izpit 14. sept. Sprejemni pogoji: meščanska šola z završnim izpitom ali nižja gimnazija z n. t. l. Najstarejši trgovski učni zavod, ustanovljen 1899. leta. Pravica javnosti. Provzorni strokovni pouk, kvalificirane učne moči, krasni učni uspehi. Enoletna gospodarska šola Mladika. Vpisovanje 29. in 30. sept. Pričetek pouka 1. okt.

ZOPET JESEN

— Gospodinjam, ki potrebujejo služkinjo ali postrežnico se priporoča posredovalnica društva za varstvo deklet, Kofnikova ul. 8. (Zaveščiše Kodlovskega misijona). Posredovalnica je odprta dnevno, razen nedelj in praznikov od 8.30 do 10 popoldne in od 16 do 18 popoldne.

— Vdova ga. Hufnagel se zahvaljuje vsem gg. predstojnikom, tovarišem in zdravnikom pok. moža Viktorja Hufnagel, podnadzornika policijske straže v Ljubljani, ki so njenemu pok. možu ob boleznih in smrti stali ob strani ter počastili njegov spomin ob pogrebu. Enako se zahvaljuje tudi duhovščini in vsem, ki so ga spremlili na zadnji poti.

— Pokusjen samomor. Poklicni reševalci so bili včeraj v popoldanskih urah poklicani na Glince, na Tr

Posojila Osrednjega urada za zavarovanje delavcev

Naš stvarni članek o posojilih Osrednjega urada za zavarovanje delavcev, je dal povod Jutru, da ugotavlja, da kvota posojil, ki jo dobi Slovenija, ni pravična za Slovenijo. Pravi, da bi imela pravico Slovenija do veliko večjega posojila kot okoliš belgrajskega okrožnega urada. Očividno pisec članka v Jutru ni točno prečital našega članka, zato mu še enkrat ponovimo sledeče:

Ključ je napravljen po razmerju, po katerem so posamezne pokrajine udeležene na glavnem kritju rent in pokojninskega sklada uradništva. Po tem ključu odpade na Slovenijo 16% ali 8 milij. Din (od 50, ki so na razpolago). Gre torej za ključ po pokrajinah, ne pa po okoliših posameznih uradov. Posojilo mesta Belgrada spada v okoliš bivše Srbije in Črne gore in se računa v kvoto za to pokrajino. Ta pokrajina pa je znatno večja kot vsa Slovenija, saj je to razvidno tudi že iz števila zavarovancev.

Po poslednjih podatkih za marec v »Radniški zaščiti«, ki priobčuje statistiko zavarovancev za vso državo, je razvidno, da je bilo število zavarovancev pri belgrajskem Okrožnem uradu 80.465, pri nižjem 29.078 in skupaj 109.543, skupno torej 139.125 članov brez bolniške blaginje belgrajske trgovske omladine, dočim je ljubljanski okrožni urad štel tedaj 79.447 članov.

Kot smo dejali, je dobil Belgrad posojilo iz kvote za Srbijo in Črno goro, torej za celo pokrajino. Stvar srbskih delegatov v ravnateljstvu Osrednjega urada je, da priporočajo razdelitev posojil, ki odpašejo po omenjenem ključu na njih pokrajino.

Tudi če vzamemo za osnovo prispevke za nezgodno zavarovanje, dobimo tole sliko:

Plačani prispevki za nezgodno zavarovanje so znašali pri ljubljanskem okrožnem uradu 9.1 milij. Din, pri Trg. boln. in podpornem društvu pa 0.7 milij. Din, skupno 9.8 milij., dočim je bilo skupno v vsej državi plačano 61.2 milij. Torej je bilo v Sloveniji plačanih nekaj nad 16 odst. Tudi po tem ključu dobi Slovenija isti odstotek vrnjen. Kar pa tiče Belgrada, spada, kot smo že omenili, v kvoto za vso Srbijo, torej na podlagi podatkov za

urade: Belgrad, Niš in Skopje ter za Trgovsko omladino. Če so se delegati iz Belgrada in Srbije odločili, da bodo dali vso kvoto Belgradu, potem je to njihova stvar, saj vedo, da za ostala mesta v Srbiji ne ostane nič.

Tako vidimo, da Jutrovoj boj za slovenske interese v zadnjih časih ni nič kaj na trdnih nogah, ker se v svoji vnemi spušta v kritiki predaleč in niti natančno ne prečita razlogov, ki so bili merodajni pri odrejanju kvot po pokrajinah. Zlasti pa je kritika Jutra glede kvote neupravičena, ker so obatoječo kvoto 8 milij. slovenski člani ravnateljstva še zvišali na 9 milij., tako, da bo Ljubljana lahko dobila še eno posojilo v znesku pol drugega milijona Din, ki bi ga drugače ne mogla dobiti.

Zaradi popolnosti omenjamo še to, da bi moglo slovenske občine dobiti še več posojil pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev, če bi se prilagodile v svojih prošnjah odredbam pravilnika o dajanju posojil, kar za druga mesta ni bilo tako težko. Navajamo samo en primer, da se je neka občina obrnila za posojilo na Osrednji urad. Ko ji je Osrednji urad odgovoril, da naj izpolni pogoje pravilnika in potem ponovno predloži prošnjo v presojo, dotična občina sploh ni več odgovorila.

Glede amortizacijske dobe navajamo le še, da naj Jutro kar povpraša v prejšnjem občinskem svetu, kjer je bilo dobro zastopano, pa bo zvedelo, da je prva ljubljanska prošnja sama navajala to amortizacijsko dobo. Obrestna mera tudi ni vseh Jutru. Ravnateljstvo Osrednjega urada se je postavilo na stališče, da mora biti obrestna mera za vse enaka. Tako tudi ne bo razlike med Ljubljano in drugimi mesti, o čemer se bo Jutro kmalu imelo priliko prepričati in bodo demantirane njegove trditve.

Sicer pa je Jutrova vnema za slovenske interese prepozna. Veliko bolj bi se lahko uveljavila v prejšnjih časih, ko nismo dobili nobenega posojila, ne pa sedaj, ko baš ljudje, ki niso Jutru všeč, pomagajo, da pridemo do novega denarja v Sloveniji.

Dohodki naših železnic Kaj da Slovenija

Iz članka g. N. G. v zagrebškem »Ekonomistu« posnemamo, da so znašali v preteklem računskem letu 1935/36 železniški dohodki skupno 1.934.7 milij. (1934/35 1.881.05 in 1933/34 1.908.8 milij.) Din. Povečanje dohodkov je pripisovali višjim dohodkom od blagovnega prometa, saj so se od 1934/35 na 1935/36 povečali od 1.097.8 na 1.140.5 milij. Din, padli pa so dohodki od potniškega prometa od 492.24 na 481.6, priljage in ekspresnega blaga od 15.84 na 15.78 milij. Zlasti pa da je padel donos inozemskega blagovnega prometa: od 375.2 na 296.85 milij. Din.

Število potnikov na naših železnicah je l. 1931 znašalo 40.1 milij., l. 1932 je padlo na 23.3, leta 1933 na 29.85 in lani na 28.66 milij. Din. Lani pa je bil za l. 1. marec znatno znižana potniška tarifa ter je število potnikov naraslo na 35.87 milij. Tudi v prejšnjih treh mesecih letos je število potnikov znatno prekašalo število v odgovarjajočih mesecih lani. To velja tudi za marec, ko je bila obe leti v veljavi znižana potniška tarifa. Marca 1935 je bilo 2.63 milij. potnikov, marca letos pa 3.42 milij. Kako bo letos, bo kmalu pokazala statistika, ker je bila potniška tarifa povišana dne 1. aprila.

Nadalje so objavljeni zanimivi podatki o transportnih dohodkih po področjih železniških ravnateljstev. Od vseh dohodkov je dalo ravnateljstvo Ljubljana 406.3 milij. ali 21% ter so znašali dohodki na 1 km proge 354.745 Din, na 1 uslužbenca pa 41.885. Na področju zagrebškega žel. ravnateljstva so znašali dohodki 503 milij. ali 26% vseh dohodkov na km pa 227.718 Din, na 1 uslužbenca 31.050 Din. Belgrad izkazuje 483.7 milij. Din dohodkov, t. j. 25%, 183.417 na km in 27.172 na 1 uslužbenca. Subotica je imela dohodkov 967.6, 19% na 1 km 193.672, na 1 uslužbenca 40.843 Din. Sarajevo je imelo dohodkov 174.1 milij., 9%, na 1 km proge 111.346, na 1 uslužbenca 16.583 Din. Iz teh podatkov je razviden velik pomen našega ozemlja za železniški promet in kako velike vloge daje železniški promet našemu področju državnim železnicam in da bi bilo potrebno temu primerno tudi uravnati vso železniško politiko zlasti kar tiče Slovenije.

Kulturni obzornik

Stiški samostan kot umetnostno zgodovinski spomenik

(K jutrišnjemu stišskemu dnevju.)

V slovenskem umetnostnem spomeniškem gradivu zavzema stiški samostan s svojo baziliko eno največjih mest. Osemsto let njegovega obstoja je pustilo najrazličnejše sledove na njegovem telesu in opisati bom skušal vse dele, kakor so kronološko nastajali.

V romansko dobo sega stiška cerkev in najstarejši del samostana, križni hodnik. Cerkev je bila posvečena leta 1156, od ogleškega patriarha Peregrina, na čast Zelostrni Materi božji. Bila je tročlana bazilika s prečno ladjo, srednja ladja je počivala na pilastrih, na vzhodni strani so bila telesa ladij zaključena od glavne in dveh stranskih apsid, križišče je nosilo kupolo, ladje je pokrival raven lesen, kasčiran strop, stene severne stranske ladje, prečne in stene svetlobnega nadstropja glavne ladje so bile predrte od romanskih oken. Danes nam je od te romanske bazilike ohranjeno: na vzhodu temelji dveh stranskih apsid in temelji glavne, letos odkrite apside, dalje zidovi stranskih in glavne ladje s svetlobnim nadstropjem z romanskimi okni, ter prečna ladja z zgornj ohranjenimi romanskimi okni. Za časa barokizacije je bila bazilika na zapadu za par metrov skrajšana, pri čemer je bila odstranjena prvotna romanska fasada, ohranjeni so še temelji ladijskih zidov. V severni steni današnje stranske ladje je vedno restaurirano romansko okence, ter pet zazidanih romanskih oken. Sledovi oken iz istega časa so vidni tudi v fasadni steni severne prečne ladje. Iz iste dobe je tudi križni hodnik, pri katerem se v moramo odmisli njegov obok, ki datira že v dobo prve gotike. Pristno romanske so torej notranje stene hodnika z letos odkritimi slikami na belež, predstavljaljočimi grbe. Iz te dobe je čudovito lepa konzola v severozahodnem oglu hodnika, predstavljačice krilato bičje s človeško glavo na dolgem vratu.

Kdo so bili ti umetniki, ki so na tem ozemlju, oddaljenem od tedanjih kulturnih in umetnostnih

Poštna hranilnica v juliju

Število čekovnih računov je v vsej državi naraslo v juliju od 25.855 na 25.938, od tega pri podružnici v Belgradu od 8.806 na 6.911, v Zagrebu od 7.651 na 7.665, v Ljubljani od 6.793 na 6.797, v Sarajevu od 3.187 na 3.198 in v Skoplju od 1.358 na 1.367.

Razdelitev vlog na čekovnih računih pa je bila naslednja (v milij. Din):

	31. 7. 1935	30. 6. 1936	31. 7. 1936
Belgrad	460.5	458.9	452.9
Zagreb	208.05	291.5	275.7
Ljubljana	169.—	172.1	163.35
Sarajevo	106.44	96.56	104.3
Skopje	42.14	51.06	48.9
Skupno	1.075.15	1.070.2	1.045.17
Hran. vloge	810.6	804.7	821.14

Začasni trgovinski sporazum z Italijo

Iz Belgrada poročajo, da je naša vlada sprejela na znanje predlog italijanske vlade, ki ga je vsebovala italijanska nota od 29. julija. Pomočnik ministra zun. zadev g. Milivoj Pilja je prišel v Belgrad ter se je že začel pripravljati na pogajanja z Italijo. V naših merodajnih krogih prevladuje mnenje, da bo morala naša država več upoštevati iz Italije, kot je uvažala doslej, zlasti se zato, da se odpravi sedanji klirinski saldo.

K tem vestem doajja še Jugoslovanski kurir, da se bodo začela pogajanja z Italijo še ta mesec v Rimu.

Sprejem gojenk

v kmetijsko-gospodinjstvo šolo v Marijanišču v Ljubljani.

S 1. novembrom 1936 se prične pet in trideseti tečaj kmetijsko-gospodinske šole, ki bo trajal deset mesecev.

Sprejete gojenke slanjujejo v zavodu, ki je pod vodstvom šolskih sester. Zavod je v posebnem poslopju poleg Marijanišča v Ljubljani.

Teoretični pouk obsega verouk, vzgojeslovje, računstvo, živiloznanstvo, gospodinjstvo, zdravstvo,

Zariše tedanje Evrope, ustvarili tako precizno in arhitektonsko popolno baziliko ter prepričevalno plastiko? Lishina iz časa od 1164.—1180. l. pove, da so sodelovali pri zidanju samostana zidarji iz daljnih krajev, omenja se »Michael homo latinus, arte vero cementarius tempore antecessorum nostrorum de longinquis provinciis adveniens.« Verjetno je, da je to Francija in da je ta arhitekt Francoz, ter da je enkrat prava velika umetnost iz svojega rodnega kraja prišla v to umetnostno povsem zapuščenno provinco. Tako je torej na naših tleh zrastel arhitektonski organizem, ki v nasprotju s starokrščansko baziliko, poudarja trdno omejen prostor, izoblikuje namesto enovitega telesa več prostornih organizmov podrejenih osrednji dominantni knjižnici, ter namesto neracionalne idealistične zamisli uveljavi racionalno urejeno, materialno razključujoče telo. Toda raho se izgubi od naših konzol iz križnega hodnika. Tu je na delu ona druga, v romanski dobi šibkejša komponenta: fantazijska sila umetnikov. Človeška glava je nasajena na dolg kačji vrat, ta pa je povezan z živalskim krilatim truplom.

Na tej konzoli počiva rebro, ki je stvorec enega izmed kvadratov križnega oboka v hodniku. Tu pa je doma že gotška umetnost. Kdaj je križni hodnik dobil obok, ni mogoče ugotoviti. O kakih prezidavi samostana nimamo do 15. stoletja točnejših podatkov. Parkrat, ko se sicer omenja samostansko poslopje kot »iam ruinosa«, tako l. 1256. in l. 1389. ob inkorporaciji šentvidske fare, ko se med vzroki vtelesenja omenja tudi to, da je samostan »fabrica, structura acedifris graniter collapsus«, vendar je ta vzrok inkorporacije najbrž pretrgan, če ne izmišljen. Obok je stilistično najbrž iz 13. stoletja, za to dobo govornjo zlasti profili reber, ki so hruskaste oblike. Drugič je položil gotški umetnik roko na samostan, ko so se morale umakniti romanske apside, ko je zrastel na vzhodu cerkve nov gotški prezbiterij. Kdaj je ta nastal, tudi ni znano. Možna, da v 15. stol., ko se je izvršila večja prezidava na samostanu, po l. 1475., to je po napadu Turkov, ki so samostan oplenili in zažgali. Okoli 1482. l. popravil razrušeni samostan opat Oswald in mogoče je, da je tedaj nastal. Trebijo je gradil gotški arhitekt na samostanu tedaj, ko je nastala, v svojih stenah še danes ohranjena kapiteljska dvorana, brezdvomno obokana z gotškim obokom, ter opremljena

mlekarstvo, knjigovodstvo in kmetijsko gospodarstvo, vrtnarstvo in sadjarstvo, živinorejo in živilozdravstvo, poljedelstvo in kmetijsko kmetijo.

Gojenje se praktično vadilo v kuhanju, ročnem in strojnem šivanju, krojnem risanju in likanju, mlekarstvu in sirarstvu ter v vrtnarstvu. Vadijo se tudi v ravnanju z bolniki.

Učenke, ki se želijo izvežbati za samostojno vodstvo gospodinjstev obratov, morejo ostati v šoli dve leti, da spopolnijo in poglobijo svoje teoretsko in praktično znanje.

Popolna oskrbnina znaša mesečno 450 Din. Za manj imovite je na razpolago par polovičnih mest.

Vseka gojenka naj vzame seboj obleko, perilo in obutev, potrebno za delavnik in praznik. Nadalje perilo za posteljo: dva para rjuh in štiri prevleke za blazino, štiri brisače in štiri serviete. Perilo je lahko iz domačega platna.

Dekleta, ki hočejo vstopiti, morajo:

1. dovršiti 16 let;
2. predložiti zadnje šolske izpričevalo;
3. navesti stan in pokile staršev;
4. predložiti obvezno pismo: a) staršev ali varuha, da zanjo plačajo vse stroške šolanja, b) učenko, da se bo ravnala po hišnem redu.

S temi podatki in prilogami opremljene, lastnorčno pisane, nekolikovane prošnje za sprejem naj še pošljejo na vodstvo gospodinjstve šole v Marijanišču v Ljubljani

vsa do 15. septembra 1936.

★

Zmanjšanje dobička Trepče. Rudnik Trepča izkazuje za drugo četrtletje 1936 letos prebitka (brez davkov in odpisov) 86.975 funtov šterlingov (to pa radi štrajka v rudniku Stantrg), kar da 14 šilingov za tono. V prvem četrtletju 1936 je znašal dobiček 132.773 funtov ali na tono 17 šilingov. Producirana količina rude znaša 124.475 ton (prvo četrtletje 156.231 ton).

Skoraj polovica naše banovine je pokrita z lesom in vendar še vedno ne poznamo vrednosti domačega lesa. Gozdovi nimajo skoraj nobene cene več in zato moramo pričeti sami rabiti svoj les predvsem v stavbarstvu, a tudi za ceste in vodna dela. Kako negospodarsko in potratno smo do sedaj delali s svojim lesom, nam bo dokazala velika državna propagandna razstava »Za naš les« na velesejmu od 1. do 13. septembra.

Izvor naše koroze v Francijo. Iz Pariza poroča Havas, da je francoski senat soglasno sprejel zakonski načrt, ki pooblašča vlado, da se pogaja z jugoslovansko vlado za izvoz naše koroze v Francijo.

»Ekonomist«, Zagreb, prinaša v dvojni številki članke o gospodarstvu v Albaniji, o aktualnih vprašanjih naše zunanje trgovine, nemški politiki v jugovzhodni Evropi, kmetijskih zboračih, o gospodarskih revizorjih, o kulturni bombaži v južni Srbiji ter o življenjskih pogojih državnih uslužbenec. Poleg tega je obilen pregled.

Prva sankcionistična država je stopila v odnos s Italijo. Iz Rima poročajo, da je bila podpisana začasna trgovinska pogodba med Italijo in Francijo. Ta pogodba je prva, ki jo je sklenila Italija s sankcijsko državo. Gre za obnovo trgovinskih odnosov med obema državama. Potem pa bo prišlo do nove ureditve trgovinskih odnosov med obema državama.

Borza

Dne 13. avgusta 1936.

Denar

V zasebnem kliringu je avstrijski šiling na ljubljanski borzi popustil na 8.48—8.58, dočim se je na zagrebški borzi nozmatno uvrstil na 8.4050 do 8.5050, na belgrajski borzi pa se je uvrstil na 8.3988—8.4988. Grški boni so beležili v Zagrebu 29.50 blago, v Belgradu 29.15—29.85. Angleški funt je ostal v Ljubljani neizpremenjen na 238—238.50, dočim je v Zagrebu in Belgradu beležil 238 denar. Španska pezeta je v Zagrebu beležila 6.20 blago.

Nemški čeki so v Ljubljani popustili na 13.50 do 13.70, na zagrebški borzi na 13.550—13.550, za sredo septembra na 13.35—13.55 v Belgradu so beležili 13.3852—13.5852.

Italijanske lire so se nudile v Zagrebu po 3.16.

Ljubljana. — Tečaj s primom.

Amsterdam 100 h. gold.	2960.73—2961.32
Berlin 100 mark	1754.91—1768.78
Bruselj 100 belg	735.61—740.67
Curih 100 frankov	1424.22—1431.29
London 1 funt	218.95—221.—
Newyork 100 dolarjev	4833.22—4839.53
Pariz 100 frankov	287.71—289.15
Praga 100 kron . . .	

Z letalom nad gorečo Španijo

Beg iz katalonskega pekla.

(Strašne ure je doživel nemški poročevalec Gerard. V boju z miličniki je bil večkrat ranjen. Posrečilo se mu je slednjič pobegniti v taborišče generala Mole.)

»To je bil polet, ki mi je bolj pojasnil položaj, ki je v njem ta nesrečna dežela, kakor vse, kar sem bil dotlej videl. Ko smo prodrli skozi oblake niže k zemlji, ker smo se bili prej skrili vanje radi obstreljevanja, sem pogledal najmanjše vasi, ki bi jih sicer z letala ne bil videl. Strašna so bila znamenja teh vasi: vse cerkve so bile plamenice, vse so gorele in žarele v nebo. Severno od Saragosse je bila bitka. Rdeči miličniki so bili napadli upornike, a ti so jih potisnili nazaj proti Huesci.

Naš pilot je vodil letalo nizko in šrapneli, ki so se razpočili tik pod letalom, so pričali, da so nas imeli za sovražnika. Spet smo se dvignili višje in leteli dalje nad gorečo deželo...

Cez kake tri ure smo opazili, da se bližamo Burgosu, glavnemu stanu upornikov. Namenili smo se na letališče, kjer je bilo veliko bojnih letal. A takoj je završala toča strelcev proti nam. Zaeno se je dvignilo neko letalo kvišku. A naše letalo se je sunkoma obrnilo, odplulo v stran in se spustilo sredi nekega gozda na zemljo. Komaj smo bili zlezli z letala, ko se nam je že približalo »so-vračno« letalo. Ko na povelje smo dvignili roke in pristopili k častnikom.

Pri adjutantu generala Mole.

Ko smo se izkazali z listinami, so bili prijaznejši z nami. Častniki generala Mole pa nam še zmeraj niso zaupali in so nas, strogo zastražene, odvedli v glavni stan upornikov.

Majhen prostor brez oken in pohištva in straža pred vrati: je bil dokaz, da smo bili ujetniki. Vendar se nismo nič več bali. In zares, čez piche pol ure je stopil k nam visok častnik, Rocamora, prvi adjutant generala Mole.

Vse smo mu morali poročati o Barceloni in od drugod iz Španije. Ko smo govorili o grozovitostih anarhistov, o ropanju in požigu in trpinčenju in umorih duhovščine, se je Rocamora bridko in trpko nasmehnil, rekoč: »Ne bo dolgo trajalo — kmalu bomo rešili Španijo!«

300 duhovnikov umorjenih v Barceloni.

Apostolski vizitator Rubini pretresljivo poroča o grozotnem preganjanju katoličanov v Španiji. Komunisti so v Barceloni izropali in požgali cerkve, samostane in stanovanja znanih katoličanov. Duhovnike so zapisali in pri naskoku na karmelitski samostan so duhovnike mesarili in klali na najbolj divjaški način.

Pater Rubini je v eni sami noči blagoslovil več ko 400 mrtvecev, med njimi 300 duhovnikov. Iz varnega skrivališča je mogel opazovati, kako je

večina cerkva zgorelo, medtem ko je radio na povelje anarhistov poročal: »Zaneti morate vse cerkve in samostane! Uničite vse, zaprite in ustrelite vse tiste, ki so sumljivi, da so v zvezi s fašisti in duhovniki.«

Španski komunist-miličnik v sodobni opremi na straži.

Abesinski odmevi

(Kaj poročajo holandski zdravniki z abesinskih bojišč.)

V abesinski vojni je bilo pri Rdečem križu devet holandskih zdravnikov. Ko so se zdravi vrnili domov, so začeli pisati spomine na abesinsko vojno in izšla je že tretja knjiga teh spominov. Ni čudno, da vedo zdravniki toliko, saj so bili med abesinsko vojno povsod v Abesiniji in so se seznanili z vsemi plemeni in vsemi njihovimi običaji. Ze koj v začetku prve knjige je značilen stavek za ondote razmere. »Kaj pa hočete tu,« so dejali častniki, »ranjence boste zdravili? Pri nas ni te navade. Za ranjence skrbi pri nas Bog in hijene...«

Veliko neprimlik so imeli evropski zdravniki v Abesiniji. Predvsem jih je ovirala netočnost državnih ukrepov, pomanjkanje za razumevanje zdravniškega poklica in — sami abesinski ranjenci so se na vse kriplje branili zdravniške pomoči. Po sto in sto jih je ječaje in v krvi ležalo na tleh, kakršne so bili vprav privlekli z bojišč in so se v bolečinah valjali pred podzemsko jamo, kjer je bil glavni stan neguša. »Za božjo voljo,« je dejal zdravnik tolmaču, »kaj pa delajo tukaj, saj bodo vsi izkrevneli!« — Abesinec je skomizgnil z rameni, rekoč: »Denarja bi radi od neguša; to je navada: ranjenec ima pravico do napitnine in denar je abesinskemu vojaku vse...« — »Toda, glejte,« je osepnil Holandec, »tale bo kmalu umrl, če ga ne bomo koj obvezali!« — Abesinec se je ravnodušno smehljaj in holandska in angleška ambulanca sta morali s silo spraviti ranjence v barake.

Knjiga poroča dalje: »Vsi vojaki se strašno boje laških letal in zato je navada, da delajo v prostoru za operacije neznanstni trušč, kadar hrumijo letala nad barako, da preglušijo letalo. Ne-koč pa so letala pribrela prav nizko in ranjenci so bili tako vznemirjeni, da so hoteli na vsak način planiti s postelj. Osebe jim je moralo zagroziti s samokresi, da so ranjenci ostali. V tej hipni zmedbi pa se je nekemu Abesincu, ki so mu vprav odrezali nogo, posrečilo, da je planil s postelje

in se skril v goščavju blizu lazareta. Prav težko so ga našli in spravili nazaj.

Osebe za strežbo bolnikov so bili sami domačini, ki jih je neznanstno veselila lepa uniforma, ki so jih vanjo oblekli. Abesinci imajo polno človeških napak, a najhujši je njih vprav strasten pohlep po denarju. Ta nečednost je vsem Abesincem, od najvišjega do najnižjega v krvi. Ko so jih zdravniki poučili, da si morajo očistiti in striči nohte in si zlasti umivati roke, česar niso ti ljudje najbrž še nikoli storili, so se pozneje javili načelniku taborišča in so hoteli imeti koj predjem za težavno delo, ki so ga že opravili. Po tedne časa je bilo treba, preden so se navadili najpreprostejše snage in najlažjih opravkov; a tudi za to so jih pridobili le s predjem, z majhnimi darili. A tudi ko so bili že kolikor toliko izvežbani v strežbi, jim človek še ni mogel zaupati. Tako je prišel nekoč neki ranjenec in se je zdravniku pritožil, da dobiva dan na dan samo suh kruh; namesto da bi dobival tečno bolniško hrano. In zakaj? Njegov strežnik je tako zaverovan v tiste tolare, ki jih ima ranjenec, da mu jih hoče na ta način izviti iz rok. — Neki strežnik je pa venomer jemal dopust, čes, da mora na pogreb. Zdal mu je umrl stari oče, je dejal, sestra in tako dalje, tako da mu je na ta način izumrla že vsa družina. — Toda: dognali smo, da je hodil vsak dan na trg in si ondi služil denar kot hekim ali zdravnik. Prav na debelo je kradel razna zdravila in odvajalna sredstva in jih prodajal za drag denar. —

Znan je konec holandskega oddelka Rdečega križa. Ko je bila izgubljena bitka pri jezeru Ašangu, in so se Italijani zmeraj bolj bližali, so nastali v Desijah hudi nemiri. Oborožene tolpe so se plazile ponoči krog lazaretov in Evropski si niso bili nič več svesti življenja. V takih prilikah si niso mogli pomagati drugače, ko da so nekaj stotin ranjencev prepustili oskrbi domačinov in francoskih redovnikov. Vsi holandski zdravniki, ki so ves vojni čas res požrtvovalno skrbeli za ranjence vseh vrst, pa so komaj še prinesli domov celo kožo —, a drugega prav ničesar ne.

Na cilju 100 km. — Na 100 km kolesarski dirki so zmagali Francoza Charpentier in Lapebie in še Svcicar Nievergelt

Skrivnost braziljskega svetnika

Znano je, da se je bivši avstrijski nadvojvoda Johan Salvator odpovedal vsem svojim pravicam in si privzel ime Johan Orth. S svojo ženo, pevko Stubel, se je z ladjo »Santa Margherita« odpravil v svet. Kakor kažejo vsa poročila, se je ta ladja z vsemi potniki vred 21. julija 1890 potopila in l. 1911 so Johana Ortha proglasili za mrtvega.

Vendar je ljudstvo mnenja, da nadvojvoda še živi. Zdvajanje o njegovi smrti pa je povzročilo, da se je javilo zdaj v Parizu in Londonu, zdaj v Nizzi in Alžiru in povsod po svetu že nešteto raznih sleparjev, prismuknjencev in koristolovcev, češ, da so oni bivši nadvojvoda Johan Orth.

Pravkar se je v Londonu pojavil neki baron, ki mislijo nekateri o njem, da je resnični nadvojvoda in ki je izdal svoje izmišljene spomine. Neki J. Pisk pa objavlja v nemških listih še o drugem človeku, ki je bival v Južni Ameriki in so bili ljudje prepričani, da je on avstrijski nadvojvoda.

Ta človek se je imenoval Joao Maria in je bil brez priimka. Bival je v braziljski pokrajini Santa Catharina. Ker je imel tako skrivnostno ime in je pobožno živel in imel dolgo sivo brado očakov, so vsi videli nekaj posebnega v njem. Hodil je v raševini in sandalih, nobene živali ni umoril in vsi kmetje mu niso rekali drugače ko »monge« — menih. Izobraženci so koj spoznali, da je Joao Maria iz boljših slojev in brž so raznesli vest, da ta »menih« ni nihče drugi ko avstrijski nadvojvoda Orth.

Ker je nekoč Orth napravil izpit za ladijskega zdravnika, se je ujemala tudi ta poteza z mnenjem, da je »menih« resnični nadvojvoda. Zakaj menih je hodil od hiše do hiše in je brezplačno zdravil ljudi in je kmalu zaslovel, da ima čudežne moči v sebi. Prihajali so reveži in drugi bolniki k njemu in nihče ni odšel brez tolažbe od njega.

Ko je nekega dne, l. 1919, menih umrl, ni hotel nihče v tistem kraju verjeti, da je zares mrtvev, kakor v Avstriji niso hoteli verjeti, da je nadvojvoda zares umrl. A kakor so se v Avstriji javljali laži-Orthi, tako se je začel v Braziliji izdajati neki človek, José Maria, da je »menih«. Ljudje so mu verjeli. A kakor je »monge« vse svoje znanje obrnil v prid ljudi, je bil pa novi »angel« gorečnik (fanatik), nevarnost za ljudi.

Zbiral je krog sebe kmete, a namesto da bi molili, jih je oborožil z gorjačami in s kosami in jih ščuval zoper vse, ki niso hoteli verovati vanj in v njegovo »sveto Beato«, ki je z njo živel v divjem zakonu. Vsi, ki jih je naščuval in oborožil, so se mu slepo pokoravali in prišedši od njega, so razbili vse, kakor jim je bil zaukazal. Nato so navalili celo na selišča, kjer so duhovniki pridigali zoper krivega preroka, in so ondi morili in zažigali hiše. Plamen upora je naglo širil nad braziljskimi pokrajinami in kmalu je moralo poseči vojaštvo vmes, da je zadušilo upornike.

Skoraj dve leti je trajalo, dokler niso razgnali gorečnikov, ki so bili sestavljeni iz raznih bivših kaznjencev, postopačev in sleparjev. To se je zgodilo l. 1921. A bolj ko vojaštvo je pomiril ljudstvo tedanji državni pravdnik v Crucero do Sul, Georg Knoll, priznani pisatelj in pesnik. V njegovih rokah je namreč pristni »monge« — menih — izdihnil dušo. To je vedel vsak otrok in Knoll je tako prepričevalno govoril upornikom o smrti »menih«, da so bili »fanatiki« slednjič prepričani in so popolnoma odložili orožje in se spet oprijeli kmetijskega dela.

Georg Knoll je pa zaeno pojasnil tudi smrt pravega Johana Ortha, avstrijskega nadvojvode.

Ko je »monge« umiral, je Knollu zaupal, da je on resnični, pristni avstrijski nadvojvoda — Johan Orth. Tedaj, ko se je »Santa Margherita«, l. 1890, potapljala, se je na ruševinah ladje toliko časa obdržal na površju, da je priplaval na kopno. Brez sredstev se je klatil po Južni Braziliji in neskončno ga je pekla vest, ker je pogubil toliko življenj s svojo ladjo. Najbolj ga je pekla smrt njegove soproge. Zato je bil sklenil, da se nikoli več ne povrne v svet, marveč, da rajši prenese, da je za svet mrtvev, kakor da bi stal pred svetom kot brezvestni kapitan, ki je le sebi rešil življenje. Tako je postal »monge«, ki je zadoščal za svoj greh z revščino, pobožnostjo in dobri deli. Sele bližajoča se smrt mu je razvezala jezik. In Knoll je zdaj objavil njegovo skrivnost.

Skoraj da je vse to preveč romantično, da bi bilo tudi resnično. A Knoll, ki živi zdaj v poklju v Munizipiumu Curitibaosu, pravi, da nima vzroka misliti, da bi moč, kakršna je bil »menih«, na smrtni postelji še lagal.

Bodi tako ali tako: Johana Ortha res ni nihče več videl živega in ni nikoli poslal kakega glasu o sebi v svet. Brez dvoma je lepše in bolj romantično, da verjamemo Knollu ko vsem drugim. Zakaj, ob Rio Capinzalu ljudstvo še dandanašnji iskreno časti »monga«. Studenci, ki je on iz njih pil, so jim sveti in pravijo, da imajo zdravilno moč. Drevesa, ki je »monge« v njih senci počival, so kmetje spoštljivo ogradjili in jih okrasili s križci. Na ta način je dozdevni ali pristni Johan Orth po kraljevsko umrl.

Slavni letalec Blériot, ki smo nedavno poročali o njegovi smrti.

Če hočete vedeti

100 milijonov milj.

Nedavno si je mogla največja letalska družba Zdr. ameriških držav, »United Air Lines« zapisati v svoje spomine svetlov rekord: da je v njeni družbi doseženih 100 milijonov milj po zraku. — Sto milijonov milj: Ta daljava je večja, kot je srednja oddaljenost med zemljo in soncem. — V 10 letih je ta družba prevozila 775.000 potnikov, 17 milijonov kilogramov pošte in več ko 2 milijona kilogramov brzovozne pošte. — Prvo letalo, ki ga je družba imela, je bilo pošto letalo z 1 motorjem, 200 konjskih sil. Tedaj so potrebovali 32 letalskih ur za razdaljo med Atlantskim in Tihim oceanom. Zdal je ta čas skrčen na polovico in z 2000 konjskih sil močnimi motorji in z 21 sedeži za potnike so opremljena sedanja letala. Na mesec prevozijo letala te družbe po 700.000 kilometrov, kar je več ko poldruga razdalja med mesecem in zemljo.

Lepa angleška navada.

Bolnišnica Sv. Križa blizu Winchesterja je obhajala letos 800 letnico obstoja. Se dandanes je živa lepa navada prvotnega, l. 1136 ustanovljenega zavetišča H. des Bloisja, winchesterskega škofa; da vsak, kdor pride mimo bolnišnice (prvotno je bilo zavetišče za 18 starčkov), dobi kos kruha, sira in požirek piva za na pot.

V Belgiji pustijo pivo po pet let ležati, preden ga dajo v promet.

Prve orgle so imele take široke tipke, da je bilo treba nanje udarjati s pestmi, ki so bile v čevlje obute.

Vbodljaj s šivanko občutimo že čez eno desetinko sekunde, a če se opečemo, občutimo šele čez 10 sekund.

Madrid. Slavni madraski vogal Alcala in Granvia.

Gospa Petičnica se pelje v spremstvu novega sluge na sprehod.

Slikovitost v zakonskem življenju

Sodnik: »Obdolženec, da ste svojo ženo tako pretepali, da je bila vsa rdeča in črna.«
Obdolženec: »Seveda, ko me je pa toliko dražila, da sem bil ves rumen in zelen od jeze.«

Sodnik: »Obtoženec, vi trdite, da ste bili pijani. Priče pa pravijo, da ste čisto pametno govorili.«
Obtoženec: »Seveda, ker sem bil pijan.«

Olimpijske igre 1936

V BERLINU

Vendarle naša zastava v olimpijskem stadionu Sokolski tekmovalac Štukelj dobil srebrno kolajno

Tekmovanje moških telovadnih vrst je končalo s piclo zmago Nemcev pred dosedanjim svetovnim prvakom Švico, dočim so Finci ostali na tretjem mestu in Čehoslovaki na četrtem. Ta štiri moštva so se že prvi dan kvalificirale za finale in se je bila borba drugega dne le za vrstni red. Peto mesto je osvojila Italija, na šestem pa je jugoslovanska telovadna vrsta.

Zenske telovadne ekipe pa so zaključile šele včeraj pozno zvečer in je tudi tu osvojila prvenstvo in zlato kolajno nemška vrsta, tudi le za piclo število pred dosedanjimi svetovnimi prvakinjami Čehoslovakinjami in Madžarki, dočim so dosegle jugoslovanske tekmovalke častno četrto mesto. Da niso odpevale nekatere najboljše v vrsti, bi bile jugoslovanke lahko tretje. Za našimi tekmovalkami so še Poljska, Amerika in Anglija.

Končna ocena po točkah je naslednja:
1. Nemčija 506,50 točk, 2. CSR 503,60, 3. Madžarska 499,40, 4. Jugoslavija 485,60, 5. Poljska 470,30, 6. USA 465,60, 7. Italija 442,40, 8. Velika Britanija 408,30.

Med jugoslovanskimi tekmovalkami ni bilo nobene, ki bi ji uspelo doseči kak vidnejši uspeh in bo tako predvidoma zaključek letošnjih olimpijskih iger, izražen v številu kolajn in točk, ostal pri uspehu člana jugoslovanske sokolske telovadne vrste Leona Štuklja, ki je dosedaj edini od vseh jugoslovanskih olimpijskih tekmovalcev dosegel častno drugo mesto in srebrno kolajno — edino, ki jo bo jugoslovija prinesla iz Berlina domov. Tako je vendarle zavihrala vsaj na enem od treh olimpijskih drogov jugoslovanska zastava, ki je oznanila, da smo dosegli srebrno kolajno, naše državne himne pa letos v olimpijskem stadionu v Berlinu, kakor izgleda, ne bodo slišali. Naši telovadci se včeraj točko domov vsaj z enim res častnim uspehom, vsaj posameznika, če že kot vrsta niso bili bolj uspešni. Leo Štukelj, letošnji drugi zmagovalac na krogih, je najstarejši tekmovalac v sokolski vrsti in je tudi edini, ki je bil že na štirih olimpijskih igrah zaporedoma, ter je vsakokrat dosegel častne uspehe in celo že zlate kolajne ter enkrat že celo svetovno prvenstvo. Tako je tudi letos vsaj en naš olimpijski predstavnik rešil čast in ugled države, za katere se je borilo okrog 150 tekmovalcev, ki pa niso bili ali toliko srečno, ali pa toliko zmorni ter borbeni, da bi ime domovine tako proslavili, kakor smo vsi od njih želeli in upravičeno pričakovali.

USA rekorderji v Hamburgu

Nerodna presenečenja za Nemce...

Medtem ko je te dni nastopil en del USA reprezentance v Pragi, drugi v Kölnu in v Dresdenu (Owens 100 m in dalj, Cunningham 800 in 1500 m, Thurber višina, Francis krogla, Rowe kladivo, Dun disk in Sefton palica), so ostali gostovali včeraj pred 8000 gledalci v Hamburgu. — Sprinter Wykoff, član štafete 4 krat 100 m (ki je tekle onih bajnih 39,8 sek.), je »nesele« na 100 m z 10,6 rojaka Glikmanna (16,6) in nemškega prvaka Borchmeyerja (10,7). Robinson (USA) na 200 m z 21,3 je tolkel Drapperja (USA), tudi člana zmagovalne štafete 4 krat 100 m. Na 400 m je Fitch (USA) z 48,2 »presenetile« tisoče gledalcev z zmago nad rojakom Williamsom 48,3 in nemškim olimpijcem Blazejzkom 49,1. O Fitchu vendar v Berlinu ni bilo veliko slišati. 800 m je osvojil zopet USA Hornbostel 1:56,4; zapreke 110 m z 14,2 svetovni prvak Towns (USA) pred rojakom Steleyem 14,8. Enako je Hardin (USA), tudi svetovni prvak, gladko zmagal z 54,3. V štafeti 4 krat 100 m je USA kar mimogrede zmagala zopet z 40,9 v postavi, kjer stale Drapper in Wykoff iz svetovne štafete. V krogli pa je Torrance (USA), svetovni rekorder,

z 17,40 pokazal letošnjem olimpijskemu zmagovalcu Woellkeju (Nemci) — da zna, če hoče. Izenačil je Woellkejev olimpijski rekord 16,20, Woellke sam pa je bil »le« drugi z 16,11.

Tudi v kladivu so bili Nemci »nekoliko« presenečeni, ko je Šved Warmgaard, tretji letos v Berlinu z 54 m, pustil tu olimpijskega zmagovalca Heinia (v Berlinu olimpijski rekord 56,49) na drugem mestu, čeprav le za 3 cm (53,68 — 53,65). V višino je skočil v Hamburgu drugoplasirani USA olimpijec Albritton (2 m) celo za 1 cm višje od Johnstonevega olimpijskega rekorda, ki je 208 cm. Na 1500 m je San Romani (tudi USA) z 8:54,4 tolkel oba Nemca Schaumburga in Kemkerja.

Čedni uspehi — pa povsod so USA tekmovalci zmagali. Premoči Amerike v lahki atletiki torej ni slučajna, nasprotno vprav dominanta je. Le temu časa in naglici tudi na olimpijadi v Berlinu se imamo zahvaliti, če se ne čudimo več, kadar kdo preskoči na lepem 2 m visoko ali 8 ali celo 16 m daleč. To se nam bo skoro že kmalu zdelo povsem naravno.

Najmlajša olimpijska zmagovalka vseh časov...

Japonci so res žilavi — a Američani so borbeni

Berlin, 12. avgusta 1936.

Plavalni stadion je izgledal danes posebno svečano. Preko bazena so visele zastave v vseh barvah, vsak kotiček je bil zaseden, celo hodniki in stopnišča, tako, da je policija morala napraviti prosto pot. Ves tehnični aparat je sodeloval — z vrha skakalnega stolpa filmska kamera (v naglici sem naštel 6 velikih aparatov — ročno filmsko kamero pa ima že skoro vsak novinar). Vse čaka odličnega tekmovalca 400 m prosti stil. Plavalci so navdušeno pozdravljeni; postavijo se v vrstnem redu: Negami (Jap.), Medica (USA), Uto (Jap.), Levers (Angl.), Flanagan (USA), Faris (Francija) in Malcino (Jap.). Uto in Medica se bosta torej borila ramo ob ramo. — Stadion utihne, sliše se oster klic starterja in pok pistole — kot en mož plane vseh sedem tekmovalcev v vodo. Medica prevzame vodstvo. Uto je tesno za njim. 100 m dosežeta istočasno 1:06,1. Drug ob drugem se borita, tudi 200 m istočasno dosežeta v 2:19,9. Uto pospeši sunke, pri 5. obratu eč vodi, 300 m doseže v 3:32, 3 m pred Medico — Uto je tore že odločil boj, vsaj tako vsi mislimo — ali bo Medica sploh obdržal drugo mesto, ko Mahino ob strani neopaženo prodira? A po zadnjem obratu napolni stadion vzkliki presenečenja — Medica naenkrat pospeši hitrost; kot da je ravnokar šele začel, prodira s silnimi sunki in nekaj metrov pred ciljem je že prvi — prgo je preplaval v času 4:44,5 (nov. olimpijski rekord). Žilavi Uto je moral kloniti pred borbenim Amerikancem za 1 sekundo, 4:45,6 je njegov čas. 3. Mahino 4:48,1, 4. Flanagan 4:52,7, 5. Negami 4:53,6, šele na 6. mestu je Faris 4:53,8. Podobno kot Wilson v teku 400 m, je sedaj Medica dokazal, da so ameriški atleti še vedno najbolj borbeni.

Najmlajšo prvakinja olimpijskih iger je dala tekmovalca dam v skokih v vodo. — Kot včeraj Amerikanci, tako so danes Amerikanke zasedle vsa tri prva mesta. Med temi pa je bila prva 13-letna Margie Gestring. Tako mlade zmagovalke ni bilo še na nobenih olimpijskih igrah, ne starega ne novega datuma. Četrto mesto si je priborila Nemka Daumerlang. — Čudovito je bilo opazovati malo Amerikanko, ki je kot lahko pero letela skozi zrak; majhna telesna teža ji je pač mnogo pripomogla do uspešnih skokov, saj smo gledalci včasih imeli občutek, da kar visi v zraku, kot da za njo ne veljajo zakoni težnosti.

Lepo je opazovati hrbtno plavanje. Tako izgleda, kot da se tekmovalci igrajo — nobenega napora ni videti. — Včeraj in danes so se vršila izločilna tekmovalna dam 100 m hrbtno plavanje. Holandinja Senff, ki je v prvem predtekmovalju postavila nov olimpijski rekord v času 1:16,6, velja

Plavanje

400 m prosto dale predteki

V današnjih predtekmovaljih v plavanju na 400 metrov prosto za dame so bile tekmovalke razdeljene v pet skupin, od katerih so v prvih treh zmagale Danke, v drugih dveh pa Nizozemke. V prvi skupini je 16 letna danska plavalica Huger postavila nov olimpijski rekord 5:28, druga je bila Amerikanka Winhard 5:34, tretja Brazilijanka Utino 5:35,5. V peti skupini je zmagala Nizozemka Mastenbroek s časom 5:38,6, druga je bila danska plavalica Frederinsen 5:39,5.

Skakanje s stolpa — ženske

Prvo in drugo mesto sta zasedli Amerikanci Pointon 33,93 in Dunn 53,63, tretja je Nemka Kö-

ler 33,43, četrta Japonka Osala 32,53, Amerikanka Kilsam 30,47, Japonka Konu 30,24.

100 m hrbtno dale

V finalu damskega plavanja 100 m hrbtno je prva Sem 1:18,9, druga Mastenbroek 1:19,2, tretja Amerikanka Birdsen 1:19,4, četrta Amerikanka Mordbridge 1:19,6, ki je plavalna mesto svetovne prvakine Holm Jarrettov, ki ima olimpijski rekord 1:18,4, a je bila letos iz ameriške olimpijske reprezentance izključena, ker se je na ladji napila.

200 m prsno — predteki

V plavanju na 200 m prsno so trije plavalci postavili boljše čase od dosedanjega olimpijskega rekorda, in sicer: Japonec Hamuro s časom 2:42,5-10, drugi Koyte s časom 2:43,8-10, in tretji Nemec Siestas s časom 2:44,6-10.

100 hrbtno

Na 100 metrov hrbtno je imel naš Vilfan v polfinalu priliko, da se izkaže, toda ni popolnoma uspel. V drugi skupini je nastopil zelo slabo. Na cilju je bil šesti, v času 1:13,3-10. Prišel je na cilj pred bivšim prvakom Evrope Angležem Bathfordom, ki je plaval 1:13,6-10, in Nizozemcem Nettemanom, ki je plaval 1:14,1-10. V tej skupini je najboljši Amerikaneec Drysgave s časom 1:08,5-10, in Japonec Kiokava s časom 1:09,7-10. Japoncu Uino s časom 1:09,9-10 in Nemec Schlauch s časom 6:10,8-10. Kanadec Kerr je preplaval prgo v času 1:11,2-10.

V prvi skupini je Amerikanec Kiefer s časom 1:06,8 postavil nov olimpijski rekord, drugi je Holandec Van de Vegh 1:08,4. Tretji je Avstralec Ouliver 1:09, četrty Japonec Joshita 1:09,5. V vsem so torej trije Evropejci boljši od našega Vilfana.

1500 m prosto

1500 m prosto predteki. V današnjih predtekmovaljih so bili razdeljeni tekmovalci v štiri skupine in so dosegli naslednje uspehe:

I. skupina: Ishiharada (Jap) 19:53,8, Levers (Anglija) 20:04,4, Arendt (Nemčija) 20:10,7, Pirie (Kanada) 20:16,4.

II. skupina: Medica (USA) in Terada (Jap) oba 19:55, Joergensen (Danska) 21:42, Hooper (Kanada) 21:47,4.

III. skupina: tu je bil dosežen danes najboljši uspeh, ko je zmagal Japonec Uto z 19:48,3 pred Klanaganom (USA) 19:49,9, Nemcem Freesejem z 20:13,7 in Francozom Tallijem 21:03.

IV. skupina: White Christi (USA) 20:26,2, Wainwright (Anglija) 20:47,6, Przywara (Nemčija) 20:59, Pader (Avstralija) 21:13,9.

Prva trojica iz vsakega predteka in najboljši četrty pridejo v semifinale.

Veslanje

Grünau, 13. avg. Danes popoldne je bilo drugo kvalifikacijsko tekmovalje za plasiranje v končno tekmovalje onih, ki prvotno niso bili kvalificirani. Naša »Krka« je tekmovala v drugi skupini in je dosegla četrto (zadnje) mesto.

Izd tega tekmovalja je tale: 1. Madžarska 8:08,4, Poljska 8:12,2, Italija 8:15,4, Jugoslavija 8:25,1.

V prvi izločilni skupini je bila prva Danska s časom 8:09,1, druga Japonska 8:14,4, tretja CSR 8:20, Brazilija 8:26,6, Švedska 8:34,4.

Tretja skupina: 1. Francija 8:00,6, 2. Amerika 8:06,4, 3. Urugvaj 8:08,3, 4. Belgija 8:27,4.

Grünau, 13. avg. V današnjem predteku so naši veslači zopet pokazali slabo taktiko. V osmercu in drugod so položili ves napor v prvo tretjino proge. To jim je sicer omogočilo, da so nekaj časa bili precej dobri, na koncu tekmovalja pa so morali popustiti.

Grünau, 13. avg. Četverec brez krmarja: Švica in Avstrija 7:23,4, Danska 7:27,6, Amerika 7:31,5, ki izpade iz nadaljnjega tekmovalja. V drugi skupini je dosegla prvo mesto Anglija 7:27,4, drugo Italija 7:33,9, Madžarska 7:50,1, ki izpade.

Jugoslovanski osmerec šibenške »Krke« se, kakor rečeno, danes ni obnesel, ker je imel premočno konkurenco in ker je uporabljal nepravilno taktiko. Pri tekmi so bili doseženi v tej skupini sledeči časti: 1. Nemčija 6:49, 2. Avstrija 6:55,1, 3. CSR 7:07,1. — II. skupina: 1. Italija 6:35,6, 2. Japonska 6:42,3, 3. Jugoslavija 6:47,3, 4. Brazilija 7:06,1.

Olimpijski drobiž

IAAP (mednarodna lahoatletika federacija) je v ponedeljek 10. in v torek 11. t. m. na svojem zasedanju verificirala že vse lahoatletike olimpijske in predvsem svetovne rekorde, ki so bili doseženi v prvem tednu letošnjih XI. olimpijskih iger. Kakor izgleda, so vzel tudi pri zeleni mizi silvar »rekordno« hitro v roke, da ne zaostanejo. Priznali so nove svetovne rekorde na 110 m za preke Towns (USA) 14,1; 1500 m Lowelco (Nova Zelandija) 3:47,8; troškok Tajima (Jap.) 16m; 4 X 100 m štafeta moški USA (Owens, Leticall,

Drapper, Wykoff) 39,8 in desetboj Moris (USA) 7900 točk, s posameznimi uspehi (zapreke 110 m 14,4; disk 43,02; palica 350; kopje 54,52; 1500 m 4:33,2; 100 m 11,1; krogla 15,10; višina 185; 400 m 49,4; daljina 697. Nov svetovni rekord v disku je bil postavljen že te dni po olimpijadi in ga je zboljšal Lamperts (Nemčija) z 53,48. Lamperts ni nastopil v nemški ekipi ker je v izbirnih tekmah za igre bil šele tretji. Sedaj gre seveda Nemcem težko v glavo presenečenje, ki jim ga je pripravil.

V lahki atletiki je absolutni prvak USA z 14 zlatimi kolajnami od 29 dosegljivih. 12 kolajn so prinesli moški, 2 ženske. Fenomenalni zamorski tekači so letos pripomogli k slavi in časti USA zastave in himne, ki je bila pred vsemi ostalimi v lahki atletiki toliko zmagovalna. Druga je Nemčija z »le« 5 zlatimi kolajnami (3 moški, 2 ženske), kar se občutno pozna v primeri z USA lahoatletikami uspehi. Nemčija ima le bronastih kolajn v lahki atletiki več kakor USA. USA 14, 7, 3, Nemčija 5, 4, 7. Finska je tretja (3, 5, 2) s samimi moškimi kolajnami, dočim so za Italijo in Madžarsko osvojile po eno — edino zlato kolajno — atletinje. Poljski pa celo vse kolajne ženske. Nam v opomin — upajmo, da tudi v vzpodbudo! — pa naj bo ugotovitev, da za Jugoslavijo niso priborili ne kolajn in ne točk niti moški niti ženske tekmovalke. Vprašanje je, če je sploh umestno, da se še kdaj gremo pred vse svet tako neresno predstaviti? Mnenja smo, da bi se naši lahoatletiki — če bi se hoteli — lahko naučili kaj koristnega tudi le kot gledalci, toliko pa prav gotovo, kakor sedaj, ko nekateri od njih celo nastopili niso. Saj nismo pričakovali, da bodo napravili čudeže — vendar smo smeli računati vsaj na običajne rezultate, ki jih dosega doma. Razen par častnih izjem, ki so vzeli športno borbo za res, smo bili s slabimi uspehi naših lahoatletov kaj malo častno predstavljeni svetu, ki si sedaj povsem upravičeno misli o nas, da smo res tako zanič. In vendar se naša lahka atletika čisto lepo razvija in tudi napreduje in kar je važno: dosega že uspehe tudi evropskega obsega. Takrat pa, ko se gremo »oficielno« navadno »podbacimo«. Tu nekaj ni v redu! Morda pa ne niso šli v Berlin res najboljši, saj smo precej znanih športnih obrazov videli te dni — doma. Izgleda, da bo treba pričeti z ventilacijo tam, kjer smrdi. Prestiž naše lahke atletike, za katero se je žrtvovalo že mnogo več nesebičnega in požrtvovalnega dela, kakor pa doblilo državnih podpor, zahteva, da prične veljati za vse enako merilo. Od naših športnikov smemo in moramo zahtevati vse odlike dobro vzgojenega fair tekmovalca in značajnega človeka tudi izven športa, od vseh na, ki jim je dano, da »se tudi gredo šport«. Pravilni čut za moralno odgovornost vsega kar napravijo v imenu napredka športa. Poštenih in značajnih športnikov nam je treba, da bomo vsaj take pošiljali v svet, če že ne — rekorderje.

Olimpijske kolajne

Berlin, 13. avg. Olimpijada se končuje v znamenju silnega dvoboja med Nemci in Amerikanci. Dobro se to vidi iz tabele, ki predstavlja dosežene rezultate in število olimpijskih kolajn. Ta tabela je sledeča: (prva številka pomeni zlate, druga srebrne, tretja bronaste kolajne): Amerika 20, 15, 7; Nemčija 19, 18, 26; Finska 6, 6, 6; Švedska 6, 5, 8; Italija 6, 4, 5; Madžarska 6, 1, 3; Francija 5, 5, 4; Anglija 4, 6, 2; Japonska 4, 4, 5; CSR 3, 5, 0; Avstrija 3, 4, 2; Nizozemska 3, 2, 6; Estonka 2, 1, 3; Egipt 1, 2, 2; Švica 1, 8, 2; Norveška 1, 3, 0; Kanada 1, 2, 5; Argentina 1, 2, 0; Turčija 1, 0, 0; Nova Zelandija 1, 0, 0; Poljska 0, 2, 0; Letonska 0, 1, 1; Jugoslavija 0, 1, 0; Avstralija, Belgija, Danska, Mehika in Filipini 0, 0, 1.

Nagrada telovadnemu prvaku

Berlin, 13. avg. Velik uspeh nemških telovadcev je toliko razveselil vse Nemce, posebno pa še visoke predstavnike, da je podnarednik Schwarzmannu minister Goering podelil takoj naredniški čin, državni kancler Hitler pa ga je zatem povzdignil v podporočnika.

Domači šport

Jutri motodirke na Ljubeli

Na jutrišnji Marijin praznik 15. avgusta bo dopoldne ob 10.30 na gorski cesti na Ljubeli že tradicionalna VI. mednarodna dirka motociklistov, ki so se vprav letos prijavili v izredno visokem številu 53, od tega 29 izozemcev in 29 iz dravske banovine. Na tekmovalni progi so trenirali dirkači že več tednov, zadnje dni pa je bilo še posebej živo. Na vsak način bi domačini radi izrgali inozemcem ljubelski rekord, ki ga je lani zboljšal Gradčan H. Hubmann. Tvrdo »Philips Radio« bo iz posebne prijaznosti prenešala to

Zagorje

Vsi, ki se nameravajo udeležiti velikih slavnosti v Stični, naj se zglase v župnišču, kjer prejmejo tudi jubilejne znake.

V nedeljo, dne 9. avgusta je imela v Zadržnem domu na Izlahah Kmetijska zveza svoj ustanovni občni zbor. Udeležencem, samim kmetičkim fantom in možem, sta govorila o pomenu in potrebah Kmetijske zveze domači g. župnik in absolvent kmetijske šole Grahek. Sledile so volitve, pri katerih je bil izvoljen za predsednika Jesenšek Peregrin, posestnik na Izlahah, za podpredsednika pa Župan Leopold, posestnik iz Semnika; v odboru pa so poleg župnika Torkerja še zastopniki posameznih vasi, zlasti absolventov kmetijskih šol. Ustanovni občni zbor Kmetijske zveze za Zagorje pa bo 30. avgusta dopoldne v Zadržnem domu. Občnega zbora se udeležijo tudi znani borec za pravice kmeta g. Brodar.

Bliža se tradicionalno romanje Zagorjanov k Novi Stifli pri Gornjem gradu. Romanje se vrši zaradi zaobljube proti rji in kobilicam že skoraj dve stoletja, le med svetovno vojno je za par let zaradi prepovedi oblastev odpadlo. Včasih je bila udeležba ogromna, v letih po vojni pa je število udeležencev znatno padlo; vendar pa se opaža zadnjih leta zopet večje zanimanje zanj. Letos grede romanji v četrtek okoli 4. junij iz Zagorja proti Čemšeniku, kjer je ob 6 sv. maši, po maši pa skupen odhod dalje; v Zagorje se vrnejo na praznik dopoldne.

Gasilska četa Medija-Izlake bo obhajala v nedeljo 16. avgusta svoj praznik. Obenem z blagoslovitvijo novega društvenega prapora, bo proslavila tudi 15. letnico svojega delovanja v korist bližnjega. Pokroviteljstvo nad vso proslavo je prevzel zagorski župan gosp. Prosenec. Popoldan bo veselica in prosta zabava. Vsi se vlijudno vabijo, da s svojo udeležbo na proslavi podprejo agilno gasilsko četo.

Umrli je 72 let stara Marija Sotenšek, posestnica v Zavinah pri Zagorju. Naj počiva v miru!

Medijske toplice pri Zagorju. Naše kopališče je bilo letos popolnoma prenovljeno, novi lastnik se ni ustrašil velikih žrtv, ogromnega dela in truda, zato pa tudi ni izostal uspeh. Obisk je bil dober in tudi sedaj se še prav živahno kopeljejo v prijetni termalni vodi, ki ni samo ugodno topla, ampak tudi zdravilna. Kopanje je omogočeno do pozne jeseni in krašni sprehodi v divno okolico nudijo vsakemu res odmor in počitek. Cene, hrana, postrežba, vse je res solidno in primerno, vsak, kdor želi miru in se hoče odpočiti, naj pride v Medijske toplice.

Sv. Marija v Puščavi

Versko navdušenje in krasen dan sta v Puščavo na god sv. Ane privabila veliko število pobožnih romarjev počastit sv. Ano, mater naše najboljšje matere nebeske priprošnjice Device Marije. Zopet se približuje dan, katerega pobožni romarji komaj čakajo, to je praznik Vnebovzeta D. Marije. V procesijah in posamič se bodo zgrinjali romarji v samotno, a vendar lepo Puščavo, da obiščejo Marijino svetišče, ki je letos tudi na zunaj popolnoma prenovljeno, da v tiho in samotno potožijo svoji Materi težave in bridkosti, ki jih imajo v svojem skrbni polnem življenju. Saj še nikoli ni bilo slišati, da bi Marija koga zapustila, ki je z zaupanjem pribežal pon Njeno varstvo. Praznujemo letos kar dva dni skupaj, namreč 15. in 16. avgusta.

Dnevni red bo sledeči: 14. avgusta ob 3 popoldan pričetek spovedanja. Ob 7 zvečer pridiga in pete litanije, nato spovedovanje do 9 zvečer. 15. avgusta ob 4 zjutraj pričetek spovedovanja. Ob 5 tiha sv. maša in sv. obhajilo. Ob 6 pridiga nato peta sv. maša, po peti sv. maši darovanje za stroške pri obnovitvi cerkve. Ob 8 tiha sv. maša. Ob 10 pridiga, nato peta sv. maša, po sv. maši darovanje v isti namen kot zjutraj. Ob 3 litanije M. b., potem spovedovanje. Ob 7 zvečer pridiga in pete litanije M. b., potem spovedovanje do 9 zvečer. V nedeljo dne 16. avgusta ostane dnevni red dopoldan kot na praznik 15. avgusta.

Za prenočišča ni treba biti v skrb. Okoliški kmetje vas bodo radi vzeli pod svojo gostoljubno streho. Cerkev ostane tudi obe noči odprta. Priidite, Marija vas kliče! — Cerkevno predstojništvo.

Častna izjava!

Posteržin Ferdinand obžalujem in preključujem, da sem g. Lupša Matija, hišnega posestnika v Mariboru, neosnovano žalil z očitkom tatvine.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska 5 mm visoka petlinna vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Denar

Hranil. vloge

Vseh denarnih zavodov in vrednostne papirje vnovčuje po najvišji ceni takoj v gotovini Alojzij Planinšek, Ljubljana, Beethovnova ulica 14-I.

Posojila

na vložne knjižice daje Slovenska banka, Ljubljana, Krekov trg 10. (d)

Živali

Angleški seterji

dve dobro dresirani psi in več mladičev izbornih staršev naprodaj. Polzve se pri dr. F. Luckmannu, Ljubljana, Gradišče 4. (j)

Dijaki

Dijakinjam

boljših rodbin nudimo prvovrstno oskrbo. Nova vila, kopalnica, park, skrbno nadzorstvo. Pisliste: Kristof D., Ljubljana, Povšetova 4a. (D)

Vnajem

Suh prostor

svetel, v izmeri 64 m², v lepi, solnčni legi, primeren za vsako obrt, blizu glavnega kolodvora, takoj oddam. — Mencinger, Smartinska cesta 10. (n)

Kupimo

Parno lokomobilo

rabljeno, dobro ohranjeno, v jakosti 25—30 KS, kupim. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Pocen« št. 11.698. (k)

Posestva

Vila z vrtom

ugodno naprodaj. Polzve se v trgovini Žurman, Ob Ljubljani 21, Moste. (p)

Trgovska hiša

popolnoma nova, urejena z vsem sodobnim modernim komfortom na prvotnem kraju Ljubljane, se prodaja. Ponudbe pod: »Trgovska hiša II« na upravo Slovenca. (p)

Posestvo

v okolici Vidma-Krškega, z 6—20 hektarov zemljišča, kupim. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 11.670. (p)

4 travnike

z otavo (sladko) vred prodam. Ljubljana, Prule št. 8. (p)

Pohištvo

7 spalnic

1 jedilnico, iz orehove korenine, kanadske breze in afriške hrške, vse vezano, prodam, tudi trgovcu. — Jože Kunčič, mizar, Podgora 6. št. Vid nad Ljubljano. (8)

Stanovanja

Trisobno stanovanje

v centru mesta se odda takoj ozir. 1. novembra. — Naslov v poslovalnici »Slov.« št. 11581. (d)

Stanovanje v vili

4 sobe, pritlikline, vrt — oddam za november. Prule, Janežičeva 11. Ogle dati od 3—4 pop. (d)

Prodamo

Nogavice, rokavice

in pletenine Vam nudi v veliki izbiri najugodnejše in najceneje trvdka Kari Prelog, Ljubljana, Židovska ulica in Stari trg. (1)

PREMOG DRVA IN Karbo paketi

pri Iv. Schumi Dolenjska cesta Telefon 24ev. 2951

Vsa letna oblačila,

lister, buret, kaša, v oddelčni izdelavi dobite poceni pri Preskerju Sv. Petra cesta 14.

Žive piščance

mlade pitane, teža 75 do 100 dkg, komad 9 Din, razpošlja franco voznina po 25 komadov zaboja. G. Drechsler, Tuzla. (1)

Novo letošnje kislo zelje

kakor tudi glavice za sarmo zopet na zalogi. Najnižje cene, točna postrežba. — I. ORAZEM, Moste-Ljubljana. (1)

Trgovina razglednic

pletenin in modnega blaga v najstr. zagrebškem središču, dobrodošla, se takoj prodaja, zaradi smrti, z vso zalogo blaga in inventarjem za ca 45.000. Nizka najemnina. Sigurna eksistenca mlademu trgovcu. — Poslovalnica Pavlečkovič, Zagreb, Illica 144. (1)

Negotinsko vino

po 7 Din liter je došlo. — Restavracija »Gorenjski kolodvor«. (1)

Tinček in Tonček v Atlantidi

130.

Čuvaj muzeja.

Nekaj korakov dalje sta naša dva junaka s spremljevalcem Cipom srečala drugo prečudno žival, podobno predpotopni pošasti. Na njej sta jездila kar dva dečka in se tako razigrano smejala, kakor da jездita krotkega oslička.

Tončku je srce spet takoj zdrknilo v hlače, a Cip ga je pomiril:

»Tudi ta žival ni prav nič krvoločna, ne boj se! Niti lasu ti ne bo skrivila.«

Na te besede je junaku Tončku srce spet hrabro skočilo nazaj v prsi.

»Zdaj pa zavijemo samo še za ogel, pa smo takoj pri muzeju,« je dejal Cip.

Pred muzejem je stal neznansko velik slon. Kuža Muki je bil proti njemu prava mravljica.

Cip je stopil k slonovemu rilcu in ga prijateljsko potrepal. Potem se je obrnil k dečkoma in jima slovesno dejal:

»Dovolita, da vama predstavim nepremagljivega čuvaja muzeja!«

»Brrr,« je Tonček zašklepetal z zobmi, »bogve kako prijazen ni videti. Če nas ta pograbi...!«

»Ne boj se! ga je spet miril Cip. »V mojem spremstvu se te niti dotaknil ne bo. Ampak z muzejem danes ne bo nič. Je že zaprt. Bosta pač morala počakati do jutri!«

TUDI TI SE POSLUŠUJ NAŠIH

malih oglasov, o katerih gre glas po Sloveniji, da imajo vselej najpopolnejši uspeh. — Mali oglasi v »Slovenca« so najcenejša in najuspešnejša reklama za vsako stroko trgovine in obrti.

Alja Rahmanova:

29

Tovarna novega človeka

Roman.

To so besede Dostojevskega. Pa še nekaj je, čemur se prav posebno čudim: to je njena sposobnost, da ostane kljub ljubezni, kljub svoji popolni vdanosti vendarle ona sama, da ohrani polno vrednost svoje osebnosti. Spomnite se, kaj pravi v »Mladeniču« Verzilov, sijajni kavalir, svojemu sinu o svoji ženi, nekdanji preprosti tlačanki: »Popustljivost, prilagodljivost in ponižnost in vendar zopet stanovitnost, sila in resnična moč — to je značaj tvoje matere... Čudno je, da nisem mogel vplivati nanjo. Ženam je to dano. Živeti morejo pod pogoji, ki so njihovi naravi popolnoma nasprotni, in vendar vedno ohranijo svojo bitnost. Možje tega ne moremo!«

Pisatelj je skrbno zložil papir, ga spravil in iskal v drugem žepu drug listek. Pri tem se je pokazal konec vrvice, košček starega kruha in zmečkan časopisni papir, toda tega, kar je iskal, očitno ni našel. Vse svoje zaklade je spravil zopet v žep in je čez nekaj časa nadaljeval:

»Pri nas je zdaj v modi trditev, da je ruska žena pozdravila revolucijo kot svojo osvoboditev. To je tudi prav, zakaj nihče ne vsem svetu pač ni tako hrepenel po svojem človečanstvu kot ruska žena. Toda, če si našo sovjetsko-rusko književnost in našo resničnost natančneje ogledate, boste začuden spoznali, da so menda vsi pozabili, da ruska žena ni samo človek, ampak tudi žena! Odprli so ji vse poti, vsako opravilo ji je dostopno, toda vzeli so ji možnost, da bi ljubila svoje dete, da bi skrbela za ljubljeno moža. Žena, ki skrbi za domače ognjišče, je zdaj le še predmet zasramovanja in zasmehovanja. In kdo je tega kriv? Moški! Sploh sem izsledil, da je nastopila doba, v kateri vlada izključno morala moškega. Med vsemi idejami, ki tvorijo bistvo komunistične miselnosti,

ni niti ene ženske ideje. Moški je boljševik po svoji naravi, žena pa to ni!

Še nikdar ni moški ženske tako ponižal in ji vzel vse pravice kot vprav zdaj. Spomnite se vendar zgodbi znanega humorista Zoščenk. Dokazuje, da je treba ženo ceniť prav za prav niže kot posla. Če se hočemo iznebiti žene, tedaj kratko malo podamo izjavo; če pa se hočemo osvoboditi posla, moramo držati odpovedni rok, razen tega pa imamo vsakovrstne sitnosti s stanovskim zaščitnim društvom.

Seveda je danes mnogo žen, ki se trudijo, da bi sledile moškemu v njegovih idejah in po njih živele. Mislite samo na junakinje v pripovedkah Kolontajeve. Tu je na primer žena, ki zaradi preobilnega dela za stranko nima časa, da bi imela otroka in ga ljubila...«

Zopet je pisatelj krčevito iskal v svojih žepih. Ker pa zopet ni ničesar našel, je čez nekaj časa govoril dalje:

»Torej z eno besedo povedano, ponoviti morem samo, kar sem že povedal: še nikdar, v nobeni zgodovinski dobi ni moški ženo tako ponižal kot zdaj. Sicer jo z lepimi besedami nekako uspada. Pravi ji, da sme pomagati pri gradnji države, a v resnici jo je samo ponižal od svečnice in stvariteljice življenja do orodja, ki služi utešenju njegove pohotnosti...«

Vendar pa upam, da bo ruska žena — prav tako kot žena Verzilova — ostala zvesta sama sebi in bo zopet našla svojo pot. V preteklosti je ruska žena iskala človeške pravice, sedanjost pa ji brani, da bi bila žena. Morda je bila ta bolesta pot skozi te mučne enostranosti potrebna, da bi pripravila prihodnost, ki bo prinesla ruski ženi razmah vseh njenih obilnih duševnih sil...«

In še eno željo gojim: če ji bo to uspelo, potem bo morda vsej Rusiji prinesla ozdravljenje. In tako bi rad sklenil z besedami svojega ljubljena Dostojevskega, ki je dejal:

Ruska zemlja nosi mnogo žen, ki imajo veliko srce. Ruska žena je že mnogokrat dokazala, kakšne višine

lahko doseže in kakšna dela lahko dovrši. Zame ni nobenega dvoma, da bo najvažnejši, najučinkovitejši delež pri obnovitvi ruske družbe pripadel ruski ženi. Vse naše upanje na duševno obnovo in na moralni povzdig Rusije je torej v ruski ženi!«

Po referatu je hotel profesor Verholancev govoriti s Tanjo, a mu ni uspelo, zakaj Ana Ivanovna jo je zaplenila zase in jo odvedla v svojo robo. Od tam pa je Tanja kratko in malo izginila, ne da bi se bila poslovila od njega. Hotela se mu je torej umakniti!

Ko je stari profesor prišel domov, se še vedno ni mogel umiriti; niti njegovi rokopisi, niti njegove knjige, ki jih je sicer s tolikim veseljem pregledoval zvečer, preden je šel spat, ga danes niso razveselile. Sklenil je, da bo legel, a zaspati ni mogel. Zato je zopet vstal, prižgal luč in hotel čitati, dokler ne zaspi. Vzel je v roke neko knjigo, ki jo je pred kratkim kupil in je ravno ležala na njegovi posteljni omari. Bila je knjiga Bogdanova, sovjetskega pisatelja, ki je bil ravno v modi. Naslov je bil »Prva devica«. Čim dlje jo je bral, tem bolj je moral misliti zopet na Tanjo, in od strani do strani je naraščal njegov nemir zaradi nje. Knjiga je razpravljala o komsomolki, ki hodi v šolo druge stopnje, da bi si pridobila višjo izobrazbo; a tam, v tem komsomolu zahtevajo vsi moški člani od nje, da se jim telesno vda, češ da je to najboljša pot za brzdjanje malomeščanskih predstav o ljubezni. Profesor je bral: »Pri nas sta možna samo dva načina razmerja do ženske: prvi prijateljstvo, preprosto tovarištvo, in drugič spolna naklonjenost; toda ne visokomiselnost, nejasna, temveč preprosta, pristna, naravna. Če ugotoviš pri sebi tako nagnjenje, tedaj to brez ovinkov povej tistemu dekletu, svoji tovarišici; če te hoče utešiti, nikogar nič ne briga. Vama obema je prijetno in tretji pri tem nima besede.«